

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο ΟΣΙΟΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ Ο ΝΕΟΣ*

(περ. 1035—1105)

Ὁ ὀσιος Μελέτιος, ὁ «νέος» ἐπονομαζόμενος, πρὸς διάκρισιν πιθανῶς ἀπὸ τοῦ ἁγίου Μελετίου Ἀντιοχείας († 381), μεγάλως δρᾶσαντος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ καὶ προεδρεύσαντος τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἠκμασέ κατὰ τὴν ια΄ ἑκατονταετηρίδα, ἐπὶ Βασιλείῳ τοῦ Βυζαντίου Ἀλεξίου α΄ Κομνηνοῦ (1081—1118). Περὶ τὸν βίον δὲ αὐτοῦ ἠσυχολήθησαν δύο διακεκριμένοι συγγραφεῖς τοῦ Βυζαντίου, ὁ Νικόλαος Ἐπίσκοπος Μεθώνης († περὶ τὸ 1160) καὶ ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Θεόδωρος Πρόδρομος, ὁ γνωστός ὑπὸ τ' ὄνομα Πτωχοπρόδρομος. Ἡ ἀκμὴ τοῦ πρώτου βιογράφου τοῦ ὀσίου Μελετίου συμπίπτει ἐπὶ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου διαδόχου τοῦ Ἀλεξίου, ἰδίως δὲ μετὰ τοῦ Μανουὴλ α΄ Κομνηνοῦ (1143—1180) φιλικῶς συνεδέετο ὁ Νικόλαος καὶ θεολογικὸς σύμβουλος αὐτοῦ ὑπῆρξεν. Ὡς τοιοῦτος συμμετέσχεν ὁ Νικόλαος ζωνῶς πάντων τῶν ἐπὶ Μανουὴλ Κομνηνοῦ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων¹, σῶζεται δὲ λόγος αὐτοῦ, ὃν ἀπήγγειλε μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1156 συγκροτηθεῖσαν ἐν ΚΠόλει Σύνοδον, ἐν ᾧ λόγῳ καλεῖ ἑαυτὸν γέροντα². Μετὰ δεκαετίαν (1166) συνεκροτήθη καὶ ἑτέρα Σύνοδος, ἀλλὰ ταύτης δὲν μετέσχεν ὁ Νικόλαος³, ἐπομένως φαίνεται ὅτι ἀπέθανε μετὰ τῶν ἐτῶν 1156—1166.

Μεταξὺ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ ὁ «Βίος τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου τοῦ ἐν τῷ ὄρει τῆς Μνουπόλεως ἀσκήσαντος». Ἐν αὐτῷ λέγει σαφῶς ὁ Νικόλαος ὅτι συνέταξεν αὐτὸν 36 ἔτη μετὰ

* Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν πραγματείας, ἐν ἣ παρατίθενται καὶ οἱ ὑπὸ τοῦ Νικολάου Μεθώνης καὶ Θεοδώρου Προδρόμου συνταχθέντες Βίοι τοῦ ὀσίου Μελετίου.

1. **Κ. Κρουμβάχερ**, Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, μετάφρ. Γ. Σωτηριάδου, Ἐν Ἀθήναις 1897—1900, Α, 163 ἐξ.

2. **Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου**, Νικολάου Ἐπισκόπου Μεθώνης λόγοι δύο, Ἐν Λειψίᾳ 1865.

3. Τὸ ἀντίθετον ἰσχυρίσθη ὁ L. Allatius, De ecclesiae occident. atque orientalis perpetua consensione, Coloniae Agrippinae 1648, σ. 690.

τὸν θάνατον τοῦ δόσιου Μελετίου, («ἰδοὺ γὰρ τριάκοντα πρὸς τοῖς ἕξ καὶ πρὸς παρέδραμεν ἔτη μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς κοίμησιν»), λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ θάνατος αὐτοῦ συνέπεσε περὶ τὸ 1105, ὡς περαιτέρω θὰ ἴδωμεν, δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ Βίος συνετάχθη περὶ τὸ 1141. Ἐγράψε δὲ αὐτὸν ὁ Νικόλαος κατ' ἐπιθυμίαν ὀρισμένου προσώπου, ὅπερ οὐδαμῶς μὲν ὀνομάζει ἀλλὰ χαρακτηρίζει ὡς «θεῖον ἄνθρωπον», ἐξετάζοντα τοὺς βίους τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν καὶ δημοσιεύοντα αὐτοὺς πρὸς κοινὸν ὄφελος. Οὗτος φιλοπόνως ἐξιχνιάσας τὸν βίον τοῦ μακαρίου Μελετίου καὶ ἐπιθυμήσας νὰ καταστήσῃ αὐτὸν γνωστὸν, ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Νικόλαον «ἀνάγραπτον θέσθαι τὴν τῶν κατ' αὐτὸν ἐξητασμένων τε καὶ ἠκριβωμένων καὶ πολλαχόθεν πεπληροφωρημένων διήγησιν». Ἐκ τῆς λεπτομερείας ταύτης καταφαίνεται ὅτι ὁ Νικόλαος Μεθώνης εἶχεν ὡς βάσιν τῆς διηγήσεώς του ἐξητασμένας καὶ ἐξηκριβωμένας πληροφορίας. Ἐζῶν ἄλλως τε ἔτι ἱκανοὶ τῶν πρώτων συμμοναστῶν καὶ μαθητῶν τοῦ ὅσ. Μελετίου, ρητῶς δὲ ἀναφέρει ὁ Νικόλαος τὸν μοναχὸν Ἰλαρίωνα διηγούμενον διάφορα γεγονότα. Καὶ ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα γεγονότα, ἅτινα ὁ Νικόλαος ἀναγράφει, ἀνταποκρίνονται πλήρως πρὸς τὴν ἐποχὴν, εἰς ἣν ἀνάγονται, τὰ δὲ μνημονεύμενα ὑπ' αὐτοῦ πρόσωπα εἶναι ἱστορικὰ καὶ πραγματικά, ζῶντα καὶ ὄντα ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ. Ὅθεν μεγάλη εἶναι ἡ ἀξία ἢ ἱστορικὴ τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Νικολάου Μεθώνης, ὅστις ἐν τῷ Βίῳ τοῦ δόσιου Μελετίου ἀπηχεῖ ζώσας παραδόσεις καὶ μεταδίδει αὐτάς ἀφελῶς καὶ ἄνευ ρητορικῶν σχημάτων.

Τοιαῦτα σχήματα μεταχειρίζεται ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος, ὁ λίαν γνωστὸς ἐκ τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ Πτωχοπρόδρομος, ἐν τῷ «Βίῳ τοῦ δόσιου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου τοῦ νέου», ὅστις βίος φέρει μᾶλλον ἐγκωμιαστικὸν χαρακτήρα. Ὁ Θεόδωρος ὑπῆρξε σύγχρονος τοῦ Νικολάου Μεθώνης, ἀκμάσας ἐπὶ τῶν πρώτων Κομνηνῶν, ἐν ποιήματι δὲ πρὸς τὸν Ἰωάννην δ' Κομνηνὸν (1118—1143) ἔλεγεν ὅτι ἦτο ἤδη γέρον, ἐπομένως περὶ τὸ 1143, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἰωάννης εἶχεν ὑπερβεῖ τὴν ἀκμαίαν ἡλικίαν¹. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Θεόδωρος συνέγραψε τὸν βίον τοῦ δόσιου Μελετίου, καθ' ὃν περίπου χρόνον συνέγραψε καὶ ὁ Νικόλαος Μεθώνης, διότι δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸν ὑπὸ τούτου συνταχθέντα Βίον. Ἐγράψεν ἀνεξαρτήτως τούτου, ἐπὶ τῇ βάσει παραδόσεων περὶ τοῦ δόσιου, παρέχει δὲ λεπτομερείας μὴ ὑπαρχούσας ἐν τῷ ἑτέρῳ Βίῳ. Δὲν ἐξηγεῖται τοῦτο ἄλλως ἢ ἂν δε-

1. Κ. Κρουμβάχερ, ἐνθ' ἂν Β, 708 ἐξ.

χθῶμεν ὅτι ὁ Θεόδωρος δὲν ἐγνώριζε τὸν ὑπὸ τοῦ Νικολάου Μεθώνης συνταχθέντα Βίον, ὡς μὴ διαδοθέντα καθ' ὃν χρόνον ἔγραφε. Ὁμιλεῖ δὲ καὶ ὁ Θεόδωρος περὶ συγχρόνου σχεδὸν προσώπου καὶ περὶ γεγονότων γνωσῶν εἰς τὴν σύγχρονον γενεάν. Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Βίου λέγων ὅτι ὁ Μελέτιος ὑπῆρξεν ἐφάμιλλος τῶν μεγάλων ἀρχαίων ἀσκητῶν, προσέθηκε «μὴ γὰρ ἀπογνωστόν, ἄνδρες, ἄρτι τὴν ἀρετὴν, μὴδὲ τοῦ ἡμετέρου βίου νομιστέον ἀπόδημον»· χθὲς γὰρ καὶ τρίτην ἡμέραν μεθ' ἡμῶν διητᾶτο καὶ τὰ τῆς Ἀττικῆς περιενόσται χωρὶα τῆ θαυμασιᾶ τοῦ Μελετίου ξεναγουμένη ψυχῇ, ὡς ἡ Τριάς τῆ τοῦ Ἀβραάμ ψυχῇ πρότερον». Ἐν τέλει δὲ ὀνομάζει τὸν Μελέτιον «τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος κάλλος». Πιθανῶς ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος συνέταξε τὸν βίον τοῦ ὁσίου Μελετίου μᾶλλον χάριν τῶν μοναχῶν τῆς Μονῆς Μαργάνων ἢ ἄλλης τινὸς Μονῆς, ἐν ἣ ἔζησεν ὡς μοναχός, ὑπὸ τ' ὄνομα Ἰλαρίων'. Ἀμφότεροι ὁμῶς οἱ βιογράφοι στηρίζονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἱστορικῆς βάσεως τῶν γεγονότων τῆς βιοτῆς τοῦ ὁσίου, ἡ διαφορὰ δὲ λεπτομερειῶν τινῶν παρ' ἑκατέρῳ ὀφείλονται εἰς τὰ διάφορα πρόσωπα ἀφ' ὧν ταύτας ἠρύσθη ἕκαστος.

Ὁ λόγιος καὶ πολυγραφώτατος Ἕλληγ μοναχός Ἀγάπιος Λάνδος, ἀκμάσας κατὰ τὸν 15' αἰῶνα, εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸν ὑπὸ Νικολάου Μεθώνης συνταχθέντα Βίον τοῦ ὁσίου Μελετίου, τούτου δὲ ἀτελεῖ περιλήψιν μετὰ τινῶν, ἐξ ἰδίων εἰκασιῶν προερχομένων, ἀσημάντων προσθηκῶν, ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ συλλογῇ τῶν βίων τῶν ἁγίων, τῆς πολλάκις ἐκδοθείσῃ, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν, «Νέος Παράδεισος»¹.

Στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Νικολάου Μεθώνης (Βίος Α') καὶ τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου (Βίος Β') συνταχθέντων Βίων², καὶ διασαφηνίζον-

1. Ἐκ τῆς φράσεως τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου περὶ τοῦ ὁσίου Μελετίου «χθὲς γὰρ καὶ τρίτην ἡμέραν μεθ' ἡμῶν διητᾶτο καὶ τὰ τῆς Ἀττικῆς περιενόσται χωρὶα» ὁ Φερόδιος Γεηγορόβιος, Ἱστορία τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους χρόνους, μετάφρ. Σπ. Λάμπρου. Ἐν Ἀθήναις 1104, Α, 255, συνεπέρανεν ὅτι ἴσως εἶχε μονάσει καὶ αὐτός ἐν τῇ Μονῇ τοῦ ὁσίου Μελετίου. Ἄλλ' ὡς παρετήρησεν ὁ Σπ. Λάμπρος (Ἀθόθι, 255, σημ. 2) τὸ «μεθ' ἡμῶν διητᾶτο» δὲν σημαίνει συμβῆσιν ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ, ἀλλὰ μόνον διατριβὴν τοῦ Μελετίου κατὰ κόσμον.

2. Πρώτη ἐκδοσις τῆ 1641 ἐν Βενετίᾳ· δευτέρα ἐκδοσις ζῶντος τοῦ Ἀγαπίου τῆ 1664. Νέα ἐκδοσις τῆ 1806, ἐξ ἧς ὁ Κωνσταντῖνος Δουκάκης συμπεριέλαβε τὴν βιογραφίαν τοῦ ὁσίου Μελετίου ἐν τῷ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ» τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ἐν Ἀθήναις 1893. Περὶ τοῦ Ἀγαπίου Λάνδου πρβλ. Κ. Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, ἐν Ἀθήναις 1867, σ. 313 ἐξ.

3. Ἐδημοσιεύθησαν τὸ πρῶτον ἐκ κώδικος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Μόσχας

τες σημεία τινα αὐτῶν ἐξ ἄλλων πηγῶν, θὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τὰ κατὰ τὸν ὄσιον Μελέτιον καὶ τὴν μοναχικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν.

Ὁ ὄσιος Μελέτιος ἐγεννήθη περὶ τὸ 1035 ἐν τῷ χωρίῳ τῆς Καπαδοκίας Μουταλάσκα¹, ἐκ τοῦ ὁποῦ προήρχετο καὶ ὁ μέγας ἀναδειχθεὶς κατὰ τὸν ε' αἰῶνα μεταξὺ τῶν μοναχῶν τῆς Παλαιστίνης ἄγ. Σάββας ὁ Ἅγιασμένος († 532), ὁ ἰδρυτὴς τῆς σωζομένης ἐτι ὁμωνύμου Λαύρας, Οἱ γονεῖς τοῦ ἄγ. Μελετίου Ἰωάννης καὶ Σοφία διεκρίνοντο ἐπὶ εὐσεβεῖα καὶ πολλαῖς ἀρεταῖς, κατέβαλον δὲ πᾶσαν προσπάθειαν περὶ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τοῦ παιδός. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Μελέτιος εἶχε δυσμάθειάν τινα ἐν ἀρχῇ, διὰ τοῦτο ἐν τῇ ζώσῃ αὐτοῦ πίστει κατέφυγεν ἡμέραν τινα εἰς τὸν ναδὸν καὶ παρέμεινε κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας Λειτουργίας ὑπὸ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν ὅπως τύχη τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο μαρτυρεῖ τὴν ἐν τῷ Μελετίῳ ἐγκαιρον ἀνάπτυξιν ἱερῶν πόθων, ἦτο δὲ δεκαπενταετῆς τὴν ἡλικίαν, κατὰ τὸν Νικόλαον Μεθώνης, δεκαεξαετῆς κατὰ τὸν Θεόδωρον Πρόδρομον³, ὅτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐσκέπτοντο νὰ νυμφεύσωσιν αὐτόν, ἀλλ' ἐκεῖνος, δραπέτευσας τῆς πατρικῆς οἰκίας, μετέβη εἰς ΚΠολιν, ἐν συνοδείᾳ πάντως γνωστῶν ἀνθρώπων, «τὸ σῶμα μόνον ἀράμενος καὶ ὀδολοὺς ἐπτά σὺν τῷ σώματι»² εἰσῆχθη δὲ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἄγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ἣν οὗτος εἶχεν ἰδρῦσει καὶ ἐν ἣ εἶχε κατοικήσει. Ποῦ ἀκριδῶς ἔκειτο ἡ Μονὴ αὕτη δὲν εἶναι γνωστόν. Μετὰ τριετῆ δοκιμασίαν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ ἄγ. Χρυσοστόμου ὁ Μελέτιος ἐκάρη μοναχός, λίαν ταχέως διακριθεὶς μεταξὺ τῶν λοιπῶν μοναχῶν διὰ τῶν αὐστηρῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ἀρε-

(ἀριθ. 159) ὑπὸ **Βασιλείου Βασιλειέβσκη**, «Νικόλαου Μεθώνης καὶ Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου, συγγραφέων τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος Βίου Μελετίου τοῦ νέου, μετὰ προλόγου καὶ ρωσικῆς μεταφράσεως (ἐν «Ὁρθόδοξῃ Παλαιστίνῃ Συλλογῇ», τ. Δ' τευχ. 6') ἐν Πετρούπολει 1886. Ἐκ τῆς ἐκδόσεως ταύτης ἐν τῇ πραγματεῖᾳ παραλαμβάνομεν τὸ κείμενον τῶν δύο βίων, διαιρέσαντες αὐτὸ εἰς παραγράφους, διορθώσαντες σφάλματά τινα τῆς ἐκδόσεως Βασιλειέβσκη καὶ ὑποσημειώσαντες χωρῖα τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ὧν μνημὴν ποιοῦνται οἱ βιογράφοι ἢ γενικῶς αὐτὰ ὑπαινίσσονται. Τινὰ τούτων ἐσημείωσεν καὶ ὁ E. Kurtz, κρίνων τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Βασιλειέβσκη, ἐν *Byzantinische Zeitschrift*, II, 1893, σ. 312.

1. Τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ ὁσ. Μελετίου καθορίζεται ἐκ περαιτέρω χρονολογικῶν ἀνδείξεων ἀμφοτέρων τῶν βίων, Πρβλ. **Β. Βασιλειέβσκη**, ἐνθ' ἀν. σ. XXXVIII—XXXIX.

2. Βίος Α, 2, Βίος Β, 3.

3. Βίος Β, 3. Πρβλ. § 5 «μετὰ μόνης τριχός καὶ ὀβολῶν ὀλίγων».

τῶν. Ἐπεσκέπτετο δὲ ταυτοχρόνως ὁ Μελέτιος τὰ ἱερὰ σεβάσματα τῆς Πολεως καὶ δὴ τὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας¹.

Ἄλλ' ἐπιθυμήσας νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Ρώμην καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, πρὸς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων Τόπων, διηλθε τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐπεσκέφθη τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Δημητρίου, θέλων δὲ νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω, κατὰ θείαν ὑπόδειξιν ἀνέβαλε τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀποδημίαν εἰς Ρώμην καὶ Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἔνθα ἐπεσκέφθη τὸν ἐν τῷ Παρθενῶνι τῆς Ἀκροπόλεως ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἐξ Ἀθηνῶν δὲ μετέβη εἰς Θήβας². Εἴκοσι στάδια μακρὰν τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν καὶ πρὸς νότον αὐτῆς εὐρίσκετο εὐκτήριον τοῦ ἁγ. μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Ἐν αὐτῷ δὲ παρέμεινεν ἐφ' ἱκανόν, εἰς αὐστηρὰς ἐπιδοθεῖς ἀσκήσεις. Πολλοὶ τότε μιμηταὶ τοῦ βίου αὐτοῦ προσῆλθον εἰς αὐτόν, ὅθεν μετέβαλε τὸ εὐκτήριον εἰς Μοναστήριον³. Οὕτω δὲ ὁ τέως ξένος, ὁ μὴ δυνάμενος κἄν ἐν ἀρχῇ νὰ συνεννοηθῆ μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου, ἔνεκα τοῦ καππαδοκικοῦ ἰδιώματος τῆς γλώσσης, ἐγένετο γνωριμώτατος εἰς πάντας καὶ μεγάλου ἤξιουτο παρ' αὐτῶν σεβασμοῦ⁴. Ἀλλὰ γυνή τις τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν τῆς πλουσίας τότε πόλεως τῶν Θηβῶν, ἠθέλησε νὰ παρασύρῃ αὐτὸν εἰς ἀνηθικότητα. Ἀπεμάκρυνεν αὐτὴν ὁ Μελέτιος, ἐπιβαλὼν καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐπιτίμιον, διὰ τὸν πειρασμὸν τῆς γυναικὸς, τεσσαρακονθήμερον νηστείαν καὶ ἐπὶ ἔτος ὀλόκληρον πλήρη ἀκοινωνησίαν πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, καίτοι σοδαρῶς ἀσθενήσας εἶχεν ἀνάγκην περιθάψεως⁵.

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο διηγεῖται ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος, προσθέτων ὅτι 28 ἔτη διέμεινεν ἐν τῇ εὐκτηρίῳ εἶτα Μοναστηρίῳ παρὰ τὰς Θήβας ὁ Μελέτιος⁶. Ἡ ἔκφρασις ὅμως αὐτοῦ εἶναι τοιαύτη ὥστε δὲν φαί-

1. Βίος Α', 3. Βίος Β', 3. Ἡ περὶ τῆς Μονῆς τοῦ ἁγ. Χρυσοστόμου πληροφορία μόνον ἐν Βίῳ Α'.

2. Βίος Α, 5. Βίος Β', 4. Ἡ περὶ ἐπισκέψεως τῶν Ἀθηνῶν πληροφορία μόνον ἐν Βίῳ Β' 4.5.

3. Ὁ Νικόλαος Μεθώνης, Βίος Α', 9 σημειοὶ παρεμπιπτόντως ὅτι ὁ δσιος Μελέτιος συνέτησε καὶ ἄλλα Μοναστήρια προφανῶς περὶ τὸ τοῦ ἁγ. Γεωργίου, «Μετὰ τὸ συστῆναι παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ ἕτερα μόναστήρια καὶ τὴν τῶν ὑπ' αὐτὸν μοναχῶν ἀδελφότητα κατὰ τὴν ἀρχαίαν εὐλογίαν, ἀξάνεσθαι ἄρξασθαι καὶ πληθύνεσθαι», ἀλλὰ μένει ἀσαφὴς ἡ πληροφορία αὕτη. Ἴσως πρόκειται περὶ παραρτημάτων τῆς κεντρικῆς Μονῆς, διότι καὶ περαιτέρω ὁ αὐτὸς βιογράφος τὰ «παραλαύρια» τῆς Μονῆς Συμβούλου καλεῖ καὶ «μοναστήρια», Βίος Α, 12. 13.

4. Βίος Α, 5. Β, 2.

5. Βίος Β, 5. Α, 7.

6. Βίος Β, 5, «καὶ ἡ ἐκεῖ (=ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγ. Γεωργίου) διαμονὴ τῷ

νεται ἂν ἐννοεῖ ὅτι 28 ἔτη διέτριψε μέχρι τῆς ἀποδημίας εἰς Ἱεροσόλυμα ἢ συνολικῶς καὶ μετὰ τὴν ἀποδημίαν, διότι, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ μετ' αὐτὴν πάλιν ἐπανήλθε εἰς τὸ παρὰ τὰς Θήβας Μοναστήριον. Ἡ δευτέρα ἐκδοχὴ φαίνεται ἀκριβεστέρα, διότι ἄλλως τε ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος δὲν λέγει ὅτι ὁ Μελέτιος ἀνέλαβε τὴν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀποδημίαν μετὰ τὴν πάροδον τῶν 28 ἐτῶν, ἀλλ' ἀνέλαβεν αὐτὴν μετὰ τὸ ἀνωτέρω ἐπεισόδιον τῆς γυναικὸς καὶ πρὸς ἐκπλήρωσιν παλαιοῦ πόθου, ὃν εἶχε συλλάβει, ὡς εἶδομεν, ἐν ΚΠόλει ἔτι διαμένων. Ὅτι δὲ ἡ ἐκδοχὴ αὕτη εἶναι ἀκριβεστέρα, καταφαίνεται καὶ ἐκ τούτου ὅτι ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος παριστᾷ τὸν Μελέτιον εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐκ τῶν Ἀγίων Τόπων ἐγίαταλείποντα τὸ παρὰ τὰς Θήβας Μοναστήριον καὶ ἐρχόμενον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐνῶ ὁ Νικόλαος Μεθώνης ἀνέγραψε πλεῖστα ἔργα, ἅτινα ἐπετέλεσε μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐς ἅγιος ἐν τῇ παρὰ τὰς Θήβας Μοναστηρίῳ, ἐσημείωσε δὲ ὅτι «χρόνος ὄγδοος ἠνύετο τῷ πατρὶ καθιστῶντι τὸ εὐσύστατον μοναστήριον». Σημειωτέον δὲ ὅτι τὴν ἀνωτέρω ἀσθένειαν τοῦ ἁγίου, ἣν ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος παριστᾷ ὡς συμβῆσαν πρὸ τῆς εἰς Ἱεροσόλυμα ἀποδημίας², ὁ Νικόλαος Μεθώνης θέτει εἰς τὴν μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἀποδημίας ἐπάνοδον δευτέραν περίοδον τῆς διαμονῆς τοῦ Μελετίου ἐν τῇ παρὰ τὰς Θήβας Μονῃ. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος παριστᾷ συνολικῶς καὶ τὰ γεγονότα καὶ τὸν χρόνον τῆς διαμονῆς καὶ ἐργασίας τοῦ ἁγίου ἐν αὐτῇ, ὁ δὲ Νικόλαος Μεθώνης τὸ ὄγδοον ἔτος σημειοῖ ὡς ἔτος συμπληρώσεως τῶν ἔργων τοῦ εἰς Μοναστήριον μεταβληθέντος εὐκτηρίου τοῦ ἁγ. Γεωργίου. Ἐὰν δὲ προσθέσωμεν εἰς τὸ ὄγδοον ἔτος καὶ τὸν χρόνον τοῦ ταξειδίου τοῦ Μελετίου, δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν περὶ τὰ 10—12 ἔτη ὡς διαρρέυσαντα ἀπὸ τῆς ἀποδημίας αὐτοῦ καὶ τῆς μετὰ τὴν ἐπάνοδον διαμονῆς ἐν τῇ Μοναστηρίῳ τοῦ ἁγ. Γεωργίου, καὶ ἂν ἐξαιρέσωμεν αὐτὰ ἀπὸ τῶν 28 ἐτῶν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ ἑσῖος Μελέτιος ἀφικόμενος εἰς Θήβας περὶ τὸ 1053 καὶ διαμείνας τὸ πρῶτον ἐπὶ 16 ἔτη ἀνέλαβε περὶ τὸ 1070 τὴν ἀποδημίαν του εἰς Ἱεροσόλυμα³.

Διαφορὰ τις ἔμως ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο βιογράφων τοῦ Μελε-
ἀνδρι οὐ μέχρι δέκα ἢ πέντε καὶ δέκα ἢ μικρῶ πλειόνων ἡμερῶν περιγράφεται, οὐδ' ἐπὶ τρισὶν ἢ τέτρασιν ἡλίῳ κύκλους περιορίζεται, ἀλλ' εἰς ὅλους ὀκτῶ πρὸς τοὺς εἴκοσιν ἑνιαυτοὺς ἀποτείνεται».

1. Βίος Α, 10.

2. Βίος Β, 5. 6.

3. Πρὸς Β. Βασιλεσέβονη, ἐνθ' ἀν. σ. XII.

τίου. Ὁ μὲν Νικόλαος Μεθώνης παριστᾶ αὐτὸν μεταβαίνοντα κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Ρώμην εἶτα δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀντιθέτως δὲ ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος πρῶτον εἰς Ἱεροσόλυμα εἶτα δὲ εἰς Ρώμην. Φαίνεται δὲ ὅτι οὗτος εἶχεν ἐν τούτῳ πληρεστέρας πληροφορίας, διότι διηγείται λεπτομερείας, ἅς ὁ Νικόλαος Μεθώνης ἀγνοεῖ. Αἱ λεπτομέρειαι δὲ αὗται συμφωνοῦσι πρὸς τὰς περιστάσεις, ὑφ' ἅς διετέλει τότε ἡ Παλαιστίνη, πρὸς τὰς δυσκόλους συνθήκας, ὑφ' ἅς οἱ χριστιανοὶ προσκυνηταὶ κατῴρθουν· νὰ φθάνωσι μέχρι τῆς Ἱερουσαλήμ, μυρίας ὑφιστάμενοι ταιλαιπωρίας καὶ κακώσεις. Καθ' ἃν χρόνον ὁ Μελέτιος ἀνελάμβανε τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους οἱ Σελτζουκίδαι Τούρκοι ὑπὲρ τὸν Ἄλπ-Ἀρσλάν κατῴρθωσαν νὰ κατακτήσωσι τὴν Ἱερουσαλήμ μετὰ πολυχρόνιους ἀγῶνας κατὰ τῶν ἐπιτοπίων Ἀράβων Ἐμιρῶν, τῶν ὑποκειμένων ὑπὸ τοὺς Φατιμίδας τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ἄλπ-Ἀρσλάν εἶχε νικήσει καὶ τοὺς Ἕλληνας, συλλαβὼν αἰχμάλωτον τὸν Βασιλέα Διογένη Ρωμανὸν (1068 — 1071) ὃν μεγαθύμως ὕστερον ἀπέλυσεν.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα περὶ τὸ 1070 ὁ δσισ Μελέτιος ἀπελθὼν ἐκ Θηβῶν μετέβη εἰς Ἱεροσόλυμα. Ὑποστὰς καθ' ὁδὸν παρὰ τῶν Ἀγαρηῶν «ραβδισμούς, λιθασμούς, ὕβρεις, κατὰ κόρης ραπίσματα», ἐκινδύνευσε καὶ νὰ θανατωθῆ, διότι οἱ Ἀγαρηνοὶ ἤξισον παρ' αὐτοῦ νὰ ρίψῃ κατὰ γῆς τὸν Σταυρὸν καὶ νὰ πατήσῃ αὐτόν. Κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμήν «ἐρρύσθη ἐκ τῆς καλῆς Ἀραβίας», ἐπιλέγει ὁ βιογράφος¹. Ὀλίγα ἔτη πρότερον (1064 ἢ 1065) τέσσαρες Γερμανοὶ Ἐπίσκοποι ἠγούμενοι χιλιάδων προσκυνητῶν ὑπέστησαν ἐν Παλαιστίνῃ ἐπίθεσιν παρὰ τῶν Ἀράβων, καὶ ἠμύνθησαν μὲν γενναίως ἀλλ' ἐκινδύνευσαν νὰ κατασφαγῶσιν, ἔσωσε δὲ αὐτοὺς ὁ Ἐμίρης τοῦ Ραμλίου (Ramleh)². Παρομοία ἐπέμβασις ἐγένετο παρὰ τινος Ἐμίρου, ὡς φαίνεται, καὶ ὑπὲρ τοῦ δσίου Μελετίου.

Οὗτος, κατὰ τὸν Θεόδωρον Πρόδρομον, διέτριψεν δλόκληρον τριετίαν ἐν Παλαιστίνῃ ἐπισκεφθεὶς καὶ προσκυνήσας τὸν Ἁγιον Τάφον τὸν Γολγοθᾶν, τὴν Σιών, τὴν «Γαλιλαίαν τῆς Ἀναλήψεως» ἦτοι τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τὸ ὄρος Θαβώρ, τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν καὶ τὰς ἐκατέρωθεν ἐρήμους καὶ τοὺς λοιποὺς ἱεροὺς τόπους. Αἱ ἔρημοι τῆς Παλαιστίνης ἔβριθον ἄλλοτε ἱερῶν Μονῶν, ἀλλὰ καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπεσκέφθη αὐτὰς ὁ δσισ Μελέτιος πλὴν τῆς Λαύρας τοῦ συμπατριώτου αὐ-

1. Βίος Β, 6.

2. L. Brehier, L' Eglise et l' Orient au moyen age, Les Croisades, Paris 1911, σ. 47.

τοῦ ἁγ. Σάβα ἐσώζοντο μόνον τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων καὶ ἐνδόξων Μονῶν. Ἐτη τινὰ πρότερον (1015) ὁ ἁγ. Χριστόδουλος († 1093) μεταβάς καὶ αὐτὸς εἰς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων Τόπων, τοσοῦτον κατεβέλχθη, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ παραμείνῃ ἕν τινα παρὰ τὸν Ἰορδάνην Μονῆ. Ἀλλ' οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐπιτεθέντες κατ' αὐτῆς ἄλλους μὲν τῶν μοναχῶν ἐφόνευσαν ἄλλους δὲ συνέλαβον αἰχμαλώτους καὶ τὴν Μονὴν κατέστρεψαν. Βραδύτερον ἔδρυσεν ὁ ἁγ. Χριστόδουλος τὴν περιάκουστον Μονὴν τῆς Πάτμου¹.

Μετὰ τὴν ἀποδημίαν εἰς τὴν Παλαιστίνην ὁ ἁγ. Μελέτιος μετέβη εἰς Ρώμην, πρὸς προσκύνησιν τοῦ τάφου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Ἡ ἱερὰ ἀποδημία εἰς Ρώμην ἦτο τότε συνήθης ὡς καὶ ἡ εἰς τὴν Παλαιστίνην. Ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων εἰς Ρώμην εἶχε μεταβεῖ καὶ ὁ εἰρημένος ὄσιος Χριστόδουλος². Ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος προστίθῃσιν ἔτι ὁ ὄσιος Μελέτιος ἐκ Ρώμης «πρὸς τὰς Ἰακώβου Γαλλίας ἀπάρας καὶ τῷ ἀποστολικῷ τὸ σέβας ἀποδόμενος σκῆναι, ζιττὴν ἐκεῖθεν πρὸς Θήβας ποιεῖται τὴν ἐπανάξευξιν»³. Προφανῶς ὑπὸ τὰς Γαλλίας τοῦ Ἰακώβου νοεῖται ἡ Ἰσπανία καὶ ἰδίως ἡ Ἐπαρχία αὐτῆς Γαλιλία ἢ Γαλλαικία, (ἢ Galathia) διότι, κατὰ μεταγενεστέραν τινὰ παράδοσιν, ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ Ζεβεδαίου εἶχε κηρύξει ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἐκεῖ εἶχε μετακομισθεῖ ἐξ Ἱερουσαλήμ τὸ λείψανόν του. Κατὰ τὸν ἱα'. αἰῶνα μεταξὺ Βυζαντίου καὶ Ἰσπανίας ὑπῆρχον ἴσως σχέσεις τινές⁴,

1. *Κυρίλλου Βοΐνη*, ἱεροδιακόνου, Ἱερὰ Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Χριστοδοῦλου, Ἀθήνησι 1884, σ. 118. 136.

2. Ἀντόθι, σ. 116. 136. 165.

3. Βίος Β, 6.

4. Ἡ *Ἄννα Κομνηνή*, Ἀλεξιάς (ἐκδ. Βονη) διελ. ΙΒ'. 9, τομ. Β', σ. 173, μνημονεύει τῶν *Ὀδετώνων*, οἵτινες κατὰ *Στράβωνα* (Ζ. 4, 162) κατέφκουν ἐν Ἰσπανίᾳ. Εἶναι γνωστὸν ὅτι περὶ τὸ 1100 παρουσιάσθη ἐν τῇ Δύσει ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ πρὸς τὸν κόμητα Ροβέρτον τῆς Φλάνδρας. Τὴν ἐπιστολὴν δέχεται ὡς γνησίαν καὶ ὁ *Βασιλειεύου*, ἔνθ' ἂν. σ. XIX, σημ. 1, ὑποστηρίξας τὴν γνησιότητα αὐτῆς καὶ δι' ἰδία μελέτης ἐν «Ἐφημερίδι τοῦ Ὑπουργείου δημόσιας Ἐκπαιδεύσεως» (ρωσισσί) Πετρούπολις 1880, τ. 207, σ. 223—261. Ἀλλὰ εἶναι σήμερον ἀποδεικνυμένη ἢ πλαστότης τῆς σωζομένης ἐπιστολῆς, *Κ. Παπαρηγοπούλου*, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, (ἐκδ. Ἐλευθερουδάκη) Δ, 64 ἐξ Ὑποθέτουσ τινες, F. C h a n d o n, Essai sur le regne d' Alexis Comnène, Paris 1900, σ. 225 ἐξ. πρὸς, L. B r e h i e r, ἔνθ' ἂν. σ. 58, ὅτι ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἔγραψεν ἐπιστολὴν τινα πρὸς τὸν Ροβέρτον τῆς Φλάνδρας, ὑποσχθέντα τῷ 1087, κατὰ τὴν ἐξ Ἱεροσολύμοις ἐπάνοδον καὶ διάβαιον διὰ τῆς ΚΠόλεως, νὰ ἐπιστρατεύσῃ χάριν αὐτοῦ ἐν Φλάνδρᾳ 500 ἰππότεας, *Ἄννα Κομνηνή*, Ἀλεξιάς Ζ, 4, ἀλλ' ἡ σωζομένη ἐπιστολὴ εἶναι ἀπόκρυφος.

ἀλλ' ὁ ὄσιος Μελέτιος ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ ἐν Ρώμῃ τὴν περὶ τοῦ Ἀπ. Ἰακώβου παράδοσιν καὶ ἠκολούθησε πιθανῶς προσκυνητὰς μεταβάνας ἐκεῖθεν εἰς Κόμποστέλλαν (Compostella) τῆς Γαλικίας τῆς Ἰσπανίας, ἔνθα ἐδεικνύετο ὁ τάφος τοῦ Ἀποστόλου.

Ὁ Μελέτιος ἐπανακάμφας εἰς τὸ παρὰ τὰς Θήβας Μοναστήριον προὔξενησε μεγάλην χαρὰν εἰς τοὺς μοναχοὺς, οἵτινες μετ' ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ «ὡς ἀγίῳ λοιπὸν ἐκ τῆς τῶν ἀγίων μετοχῆς ἐκτετελεσμένῳ, οἷος ἄρα καὶ ἦν, προσεῖχον αὐτῷ» λέγει ὁ Νικόλαος Μεθώνης¹. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἔτι μᾶλλον ἐταπεινῶν ἑαυτὸν, πρῶτος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Μονῆς μεταβαίνων καὶ τελευταῖος ἐπιστρέφων καὶ μόνος τὰ πάντα ἀναπληρῶν ὑστερήματα καὶ εἰς πάντας μὲν τοὺς ἀδελφοὺς πάντοτε τὰ διαρκῆ χορηγῶν ἐנדύματα καὶ ὑποδήματα, εἰς ἑαυτὸν δ' ἐπιφυλάξας ἐν μόνον τρίχινον ἱμάτιον καὶ ζεῦγος σανδαλίων, ἅτινα διαρκῶς ἐπεδιώρθου. Ὁ βιογράφος περιγράφει διὰ μακρῶν τὰς ἀσκήσεις αὐτοῦ καὶ τὰ τῆς διαίτης τῶν μοναχῶν, τὰ οἰκοδομητικὰ ἔργα τῆς Μονῆς, εἰς τὰ ὅποια προσωπικῶς παρεδίδοτο, λίθους μετακομίζων, τὰς κηπεΐας καὶ φυτουργίας, τὴν παρακολούθησιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, τὰς ἀγρυπνίας καὶ ψαλμωδίας καὶ τὰς ἀσκήσεις καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν βαρεῖαν ἀσθένειαν, ὡς καὶ τὰς θαυματουργικὰς πράξεις, δι' ὧν ἡ φήμη πανταχοῦ περιέφερε τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ὄνομα καὶ πρὸ κάλει πλήθη ἐπισκεπτῶν².

Ἐκ τῶν θαυματουργικῶν πράξεων τῆς περιόδου ταύτης τῆς ζωῆς τοῦ ὁσίου ὁ Νικόλαος Μεθώνης ἀναφέρει τὰς ἐξῆς³. Εἰς τὸν προσελθόντα πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ ἰατρὸν προεῖπεν ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ ὁ ἴδιος ὁ ἰατρός, ὅπερ καὶ συνέβη. Μεταξὺ τῶν μαθητῶν τοῦ ὁσίου ἦτο καὶ τις Μάρκος ἱερεὺς τὸ ἀξίωμα, εἰς ὃν συνήθως ἀνέθετε ὅπως εὐλογῇ τὴν καινὴν τῶν μοναχῶν τράπεζαν. Ὁ Μάρκος ἀπέθανε, ἔκειτο δ' ἐν τῇ τραπέζῃ τὸ λείψανόν του. Εἰς τῶν μοναχῶν τεθλιμμένος διότι ὁ Μάρκος δὲν θὰ ἠδύλογε πλέον τὴν τράπεζαν, ἐκ τούτου δὲ συγκεχυμένος λέγει εἰς τὸν ὄσιον ὅπως ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Μάρκον ἵνα εὐλογῇ. Ὁ ὄσιος μετὰ πίστεως εἶπεν «εὐλόγησον, τέκνον Μάρκε» καὶ οὗτος ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ ἠδύλογησε, μείνας καὶ πάλιν νεκρός. Τινὲς ὅμως τῶν μοναχῶν ἐδείκνυον ἀνυποταξίαν, ἐκ τούτων δὲ ὁ Νικόδημος, ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ὁσίου

1. Βίος Α. 5.

2. Βίος Α, 5. 6.

3. Βίος Α, 7—10.

χειροτονηθεὶς ἱερεὺς, παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου Θηβῶν, μετέσχεν ἐπιδεικτικῶς λιτανείας τινός, ἀλλ' ἐτιμωρήθη σκληρῶς. Δύο δὲ ἕτεροι μοναχοί, ὁ Στέφανος καὶ ὁ Θεοδοσίος ἐκ φθόνου κινούμενοι ἐσυκοφάντησαν τὸν ὄσιον διὰ καταγγελιῶν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Βασιλέα, ἀλλ' ἐτιμωρήθησαν παραδειγματικῶς. Τέλος εἰς Θηβαῖόν τινα προεῖπε τὸν ἐπικεικείμενον θάνατον τῆς παρασκευαζομένης πρὸς γάμον θυγατρὸς του, ὅπερ καὶ ἐγένετο, ἡ δὲ πλουσία προῖξ διενεμήθη εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Ἔνεκα τῆς συρροῆς πολλῶν ἐπισκεπτῶν ὁ ὄσιος Μελέτιος ἐστειροεῖτο ἡσυχίας, ἀλλως τε δὲ καὶ ἐπιθυμῶν ν' ἀποφύγη τὴν παρὰ τῶν ἀνθρώπων δόξαν, ἀπεφάσισεν, ἄγων τότε τὸ 50ον περίπου ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅπως ἀπομακρυνθῆ ἐκ τῆς παρὰ τὰς Θήβας Μονῆς τοῦ ἁγ. Γεωργίου, εἰς ἣν κατέλιπε δώδεκα μοναχοὺς, διορίσας τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν, Νικόλαον ὀνόματι, ἡγούμενον.

Ἀναζητήσας δὲ τόπον ἔρημον μετέβη κατ' ἀρχάς, κατὰ τὸν Θεόδωρον Πρόδρομον, εἰς ὄρος τι Φιλάργιον καλούμενον¹ καὶ κείμενον προφανῶς ἐν Βοιωτία. Ἦρξατο δὲ οἰκοδομῶν κελλία, ἀλλὰ πεισθεὶς ὅτι δὲν ἦτο κατάλληλος ὁ τόπος ἐκεῖνος πρὸς ἀνάπτυξιν Μονῆς, προὐχώρησε πρὸς τὰ ὄρια Ἀττικῆς, καὶ Βοιωτίας, μέχρι τῶν δυσβάτων καὶ τραχέων κορυφῶν τοῦ ὄρους Κιθαιρῶνος, παρὰ τὰς ἠποίας ἔκειτο ἡ Μουσόπολις. Ἐἰς ἀναχωρεῖ τοίνυν εἰς δύσβατόν τι καὶ τραχινὸν ὄρος, τὸ τῆς Μουσόπολεως ὀνομαζόμενον...καὶ πρὸς τῇ ἐκεῖσε Μονῇ τοῦ Συμβούλου παρὰ τοῦ ἐκεῖ καθηγουμένουτος μοναχοῦ Θεοδοσίου εἰσοδεχθεὶς², λέγει ὁ Νικόλαος Μεθώνης³. Ὁ δὲ Θεόδωρος Πρόδρομος «Ἀττικῆς τε καὶ Βοιωτίας ἔστι μεθόριον καὶ τῷ χωρίῳ κλησὶς Μουσόπολις· τούτῳ δὲ ὄρος ἀυχμηρὸν παράκειται καὶ τραχύ... πρὸς ὃ ὁ Θεὸς καλεῖ τὸν Μελέτιον»⁴. Ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος, ἐρῖζει ὅτι τὸ χωρίον Μουσόπολις εὐρίσκειτο εἰς τὰ μεθόρια Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας καὶ παρ' αὐτὸ παρέκειτο τὸ ὄρος. Ἐνῷ ὁ Νικόλαος Μεθώνης αὐτὸ τὸ ὄρος ὀνομάζει ὄρος Μουσόπολεως, ἴσως διότι ἐκ τοῦ χωρίου ὀνομάζετο οὕτω καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ὄρους Κιθαιρῶνος. Ἀμφότεροι ἀναφέρουσι τὴν Μονὴν «Συμβούλου» (ἢ «Σύμβολον»⁴) τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀσωμάτων, ἀλλ' ἀκριβέστερον ὁ Νικόλαος Μεθώνης ἐρῖζει ὅτι κατ' ἀρχὰς παρέδωκεν εἰς τὸν Μελέτιον ὁ ἡγούμενος Θεοδοσίος τὸ εὐκτήριόν τοῦ

1. Βίος Β, 6.

2. Βίος Α, 11.

3. Βίος Β, 7.

4. Βίος Α, 12 «ἀλλὰ καὶ τὴν μεγίστην ταύτην μονὴν παραλαβὼν, ἧς ἡ κλησὶς Σύμβολον».

Σωτήρος, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Θεοδοσίου ἀπέκτησεν ὁ Μελέτιος καὶ τὴν τοῦ Συμβούλου, ἥτις εἶναι ἡ νῦν φερώνυμος Μονὴ αὐτοῦ, ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἀναδειχθεῖσα, ὡς θὰ ἴδωμεν, μεγάλη καὶ κεντρικὴ Λαύρα. Πιθανῶς δὲ τὸ εὐκτῆριον τοῦ Σωτήρος, ὅπου ἀρχικῶς ἐμόνασεν ὁ Μελέτιος, ἔκειτο ὅπου νῦν τὸ «Μετόχιον» τῆς Μονῆς.

Κατὰ τὰς τοπογραφικὰς ταύτας ἐνδείξεις τῶν βιογράφων του ὁ ὄσιος Μελέτιος ἀπελθὼν ἐκ Θηβῶν καὶ δὴ ἐκ τοῦ «Φιλαγρίου» ὄρους, κατὰ τὸν ἕτερον ἐξ αὐτῶν, μετέβη εἰς τὰς παρὰ τὴν Μυρούπολιν ἄκρας τοῦ Κιθαιρώνος. Πρόκειται περὶ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ χαμηλοτέρου τμήματος τοῦ Κιθαιρώνος, ὅπερ σήμερον καλεῖται «Πάστρα». Τούτου ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ «Μπουζούριζα» ἔχει ὕψος 1015 μέτρων. Ὑψηλότεραι εἶναι αἱ δύο κορυφαὶ (1357 καὶ 1409 μέτρων) τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς «Ἐλατιᾶς» λεγομένης ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτῶν δάσους τῶν ἐλάτων. Ἡ τοποθεσία ἐν ἧ κείται ἡ Μονὴ εἶναι θαυμασία. Κάτωθεν αὐτῆς ἐκτείνεται πεδιάς, ἀποτελοῦσα τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς κοιλάδος, τῆς διοικούσης δυτικῶς τοῦ χωρίου Βιλλίων, κειμένου εἰς ἄλλην κοιλάδα, χωριζομένην διὰ τραχέων ὑψωμάτων ἀπὸ τοῦ μικροῦ λιμένος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ὅπου εὔρηται ὁ συνοικισμὸς Γερμανός. Μεσημβρινῶς τῆς Μονῆς καὶ ἐντὸς τῆς κοιλάδος δεικνύονται τὰ ἐρείπια τῆς Μουσπόλεως, («Μυσοπούλι, Μυρούπολι») ἥτις ἦτο ὡς ἐκ τῶν ἐρείπιων φαίνεται μικρὰ πόλις ἔχουσα Ἀκρόπολιν καὶ ἐσωτερικὸν περιτείχισμα εἰς τὴν μίαν γωνίαν. Μίαν ὥραν περίπου δυτικῶς τῆς Μουσπόλεως, εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς διόδου τῆς ἀγούσης εἰς τὸ χωρίον Κρικεκούκι καὶ τὰς Θήβας, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς προεξεχούσης καὶ ἀποκρήνου μεταξὺ δύο καταρρακτῶν, ὧν εἰς ἔχει τὴν πηγὴν του εἰς τὸν Κιθαιρῶνα, ὁ δὲ εἰς τὴν ρίζαν τοῦ λόφου τοῦ καλουμένου «Πετρογεράκι» παρὰ τὴν ὁδόν, ὑπάρχουσι τὰ ἐρείπια τοῦ λεγομένου «Γυφτοκάστρου». Τὸ φρούριον τῶν σωζομένων ἐρειπίων τούτων ἀποτελεῖται ἐκ τετραγώνων ἢ ὠσειδῶν πύργων, προεφυλάσσετο δὲ ὑπὸ ὑψηλῶν ἐπάλλξεων. Οἱ τοῖχοι συνίστανται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκ πολυγόνων λίθων, ἀλλ' οἱ πύργοι εἶναι προφανῶς νεωτέρας κατασκευῆς. Ὁ παρὰ τὸ Γυφτόκαστρον καταρράκτης, ἠϋξημένος ἐκ τῆς πηγῆς «Πετρογεράκι» καὶ ἐνούμενος¹ μετὰ τῶν ὑδάτων τῶν πηγαζόντων ἐκ τῶν πέριξ τῆς Μονῆς καὶ τῆς «Μουσπόλεως» ἐσχημάτιζε κλάδον τοῦ ποταμοῦ, τοῦ νῦν καλουμένου «Σαρανταποτάμου», τὸ πάλαι δὲ Ἐλευσινίου Κηφισσοῦ, ὅστις ἐκβάλλει παρὰ τὴν Ἐ-

¹ William Martin Leake Travels in Northern Greece, London 1835, 11, 373 ἐξ.

λευσίνα. Ἐτερος κλάδος, τοῦ ποταμοῦ πηγάζει ἐκ τοῦ χωρίου Βιλλίων καὶ ἕτερος ἐκ τοῦ χωρίου Κούντουρα, χωρίου ἐγκαταλελειμένου, πέραν τῶν Παλαιοκουντούρων (Παληροχώρι), κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀθηνῶν—Θηβῶν, πλησίον τοῦ χωρίου Μάξι, τοῦ ἑνομαζομένου νῦν Οἰνόη. Κατὰ τὰς ἐνδείξεις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, περιγραφόντων τὰς Ἐλευθεράς καὶ τὴν Οἰνόην, κειμένας μεταξὺ Ἐλευσίνας καὶ Κιθαιρώνος, δεόν νὰ δεχθῶμεν ὅτι πρὸς τὰς Ἐλευθεράς ἢ τὴν Οἰνόην ταυτίζεται ἡ «Μυσοπόλις», ἢ τὸ «Γυφτόκαστρον», διότι ἡ πεδιάς ἢ διοίκουσα μεταξὺ Πλαταιῶν καὶ Μεγάρων ἔχει εἰς τὰ ἄκρα αὐτῆς τὰ δύο ἐρείπια. Ἄλλ' εἶναι δύσκολον ν' ἀποδειχθῇ ἀναντιρρήτως καὶ ὅτι ἡ «Μυσοπόλις» ταυτίζεται πρὸς τὰς Ἐλευθεράς ἢ τὴν Οἰνόην, ἢ ἂν τὸ λεγόμενον «Γυφτόκαστρον» πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνην τῶν ἀρχαίων τούτων πόλεων. Ἐπικρατεῖ σήμερον παρ' ἡμῖν ἡ γνώμη ὅτι αἱ Ἐλευθεραὶ ταυτίζονται πρὸς τὸ «Γυφτόκαστρον», ἡ δὲ Οἰνόη πρὸς τὴν Μυσοπόλιν¹. Ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης συνηγορεῖ τὸ γεγονός ὅτι αἱ Ἐλευθεραὶ ἦσαν ἀνεξάρτητον μέλος τῆς Βιωτικῆς ἡμοσπονδίας, ἐξ ἧς ἀποσπασάντες ἤνωσαν μὲν αἱ Ἀθηναὶ μετὰ τῆς Ἀττικῆς, ἀλλ' οὐδέποτε κατέστησαν Ἀττικὸν δῆμον. Ἐνῶ ἡ Οἰνόη ἀνήκεν εἰς τὸν δῆμον τῆς Ἰπποθωντίδος φυλῆς καὶ ἦτο κυρίως φρούριον τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Βοιωτῶν. Τὰ ἐρείπια δὲ τοῦ Γυφτοκάστρου, εὑρισκόμενα ἐπὶ ὄχυροῦ ὑψώματος, εἰς τὴν εἴσοδον τῆς κυριώτερης διόδου τοῦ Κιθαιρώνος, μαρτυροῦσιν ὅτι πρόκειται περὶ φρουρίου, ἐνῶ τὰ ἐρείπια τῆς Μυσοπόλεως μαρτυροῦσιν ὅτι πρόκειται περὶ πόλεως μετ' ἀκροπόλεως, τοποθετημένης, ὡς συνήθως, εἰς τὸ ἄκρον τῆς κοιλάδος καὶ ὑπερκειμένης τῆς διόδου πρὸς τὴν Ἐλευσίνα. Αἱ περιγραφαὶ τῆς Οἰνόης ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ἰδίως τοῦ Θουκυδίδου, οὐδεμίαν καταλείπουσι ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ Οἰνόη ἦτο φρούριον τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰ ὄρια τῆς Βοιωτίας προσιπίζον τὴν εἴσοδον εἰς Ἀττικὴν. Φαίνεται λοιπὸν μᾶλλον ὅτι ἡ Οἰνόη δεόν νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸ Γυφτόκαστρον αἱ δὲ Ἐρυθραὶ νὰ ταυτισθῶσι πρὸς τὴν Μυσοπόλιν². Ἄλλ' εἶναι ἄγνωστον πότε καὶ διατί ἡ πόλις προσέλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο, ἕπερ οἱ βιογράφοι τοῦ ὀπίου Μελετίου ἀναφέρουσιν ὡς λίαν γνωστόν. Ἀκριβέστερον δέ, ὡς εἶδομεν, ἐκφραζόμενος ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος ὁμιλεῖ περὶ πόλεως Μυσοπόλεως, ἐνῶ ὁ Νικόλαος Μεθώνης καλεῖ μᾶλλον τὸ ὄρος Μυσοπόλιν. Οὕτω δὲ τὸ ὄρος Κιθαιρώνος, ἕπερ συνε-

1. Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, 9,928.18,777. Πρὸβλ. Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη, 5, 21.10, 17.7, 601.

2. Πρὸβλ. Wil. M. Leake, ἐνθ. ἀν, 11, 375 ἐξ. Σήμερον Ἐρυθραὶ ὀνομάζονται τὸ χωρίον τέως Κρικουκι, Οἰνόη δὲ τὸ χωρίον Μάξι (Μάνδρας).

δέθη ἐν τῇ ἀρχαιότητι πρὸς πλείστας μυθολογικὰς παραδόσεις καὶ πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου καὶ ἄλλων ψευδῶν Θεῶν, ἔμελλε νὰ καθαρ-
γιασθῆ διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ὁσίου Μελετίου, «ἴσως ἴν' ἐκεῖ τῆς εὐ-
σεβείας ὑπερπερισεύση ἢ χάρις, ὅπου τῆς εἰδωλολατρείας ἢ ἀμαρτία
πρὶν ἐπλεόνασε¹».

Ἐκ πάντων τῶν δεδομένων προκύπτει σαφῶς ἔτι ὅπου σήμερον
εὑρηται ἡ μεγάλη Μονὴ τοῦ ὁσίου Μελετίου ἔκειτο ἄλλοτε ἡ Μονὴ
Συμβούλου. Εἰς αὐτὴν προσῆλθεν ὁ ὁσιος προερχόμενος ἐκ Θηβῶν, ὁ
δὲ ἡγουμένος αὐτῆς Θεοδόσιος ἐδέχθη τὸν ὁσιον καὶ παρεχώρησεν εἰς
αὐτὸν τὸ εὐκτήριον τοῦ Σωτήρος, «τότε μὲν σμικρότατον ἔν, ὅπερ
ὑστερον παρὰ τῶν τοῦ μεγάλου φοιτητῶν ἀνηγέρθη, οἷον ἑρᾶται νῦν,
μέγιστόν τε καὶ κάλλιστον», ἐσημείωσεν ὁ Νικόλαος Μεθώνης². Ἡ
ἔκφρασις αὕτη παρέχει τὴν εἰκόνα τοῦ μεγέθους καὶ τῆς μεγαλοπρε-
πείας τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτήρος.

Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ αὐτοῦ βιογράφου ὁ ὁσιος Μελέτιος ἤρ-
ξατο ἐποικοδομῶν κελλία περὶ τὸ ἀρχικὸν εὐκτήριον, μικρὸν δὲ κατὰ
μικρὸν, ἐκλυόμενοι ἐκ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ,
συνεκεντρώθησαν περὶ αὐτὸν περὶ τοὺς ἑκατὸν μοναχοί³. «Ἰδρυσεν δὲ
καὶ ἑτέρους δύο ναοὺς ἐκτὸς τοῦ Σωτήρος, τὸν μὲν εἰς τιμὴν τῆς Θεο-
τόκου τὸν δὲ εἰς τιμὴν τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου». Ἐπειδὴ
δὲ οἱ συγκεντρωθέντες μοναχοὶ εἶχον ἀνάγκην τῆς τελέσεως τῶν μυ-
στηρίων, ὁ ὁσιος παρεκάλεσε καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ τότε Πατριάρχου
ΚΠόλεως Νικολάου γ'. Γραμματικοῦ (1084—1111) τὸν ἱερατικὸν βα-
θμόν, μετὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐξομολογεῖν⁴, χειροτονηθεὶς, πιθανῶς
ἐντολῇ τοῦ Πατριάρχου, ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Νικήτα γ'.
Κούρδη († 1103). Μετὰ τοῦτο δὲ θανόντος τοῦ ἡγουμένου Θεοδοσίου ὁ
ἤδη ἱερομόναχος Μελέτιος ἀπέκτησε τὴν Μονὴν Συμβούλου⁵, ἣν κατέ-
στησεν κεντρικὴν Λαύραν, προσελθόντων δὲ πολλῶν μοναχῶν, Ἰδρυσεν
εἴκοσι δύο, κατὰ τὸν Νικόλαον Μεθώνης, εἴκοσι τέσσαρα κατὰ τὸν
Θεόδωρον Πρόδρομον⁷, παραλαύρια, ὧν ἕκαστον εἶχεν ὀκτὼ ἢ δώδεκα

1. Βίος Β, 7

2. Βίος Α, 11.

3. Βίος Α'. 11.

4. Βίος Β, 7, 9.

5. Βίος Β', 7.

6. Βίος Α'. 11. Β, 8.

7. Βίος Α', 12. Β', 8 Ἐν τῶν παραλαυρίων ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ προφήτου
Ἡλιοῦ, Βίος Α', 19.

ἢ καὶ πλείονας μοναχοὺς, κοινοβιακῶς ζῶντας. Ἐν τῇ κυρίως Λαύρᾳ¹ ἀφήκε μᾶλλον τοὺς τελειότερους τῶν μοναχῶν καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ ζήσωσιν ἀναχωρητικὸν βίον εἰς ἰδιαίτερα δι' ἕκαστον κελλία, βοηθῶν αὐτοὺς ν' ἀνεγείρωσι τὰ κελλία καὶ τὸν κατάλληλον ὑποδεικνύων τόπον². Εἰργάζετο πολλάκις καὶ προσωπικῶς διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν κελλίων. Ἀνεκαίνισε πάντως καὶ ἐμεγάλυνε τὸν κεντρικὸν ναὸν τῆς Μονῆς, τὸν εἰς τιμὴν τῶν Ἀσωμάτων καθιδρυμένον, ὅστις ὅμως προσέλαβε τὴν νῦν διασωζομένην μορφήν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ δόσιου καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ³.

Ἀπεριγράπτους κόπους κατέβαλεν ὁ δόσιος διὰ τὴν κοινοβιακὴν διοργάνωσιν τῆς οὕτως μορφωθείσης μεγάλης μοναστικῆς κοινότητος, ἧς ἡ φήμη ἐγκαίρως ἤδη εἶχε διαδοθῆ καὶ μέχρι ΚΠόλεως. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος α'. Κομνηνὸς παρεχώρησε πρὸς συντήρησιν τῆς Μονῆς καὶ τῶν μοναχῶν μέγα ποσὸν ἐκ τῶν δασιμῶν τῆς Ἀττικῆς, ἐδὲ Μελέτιος ἐδέχθη μόνον 422 χρυσὰ νομίσματα ἑτησίως, ποσὸν καὶ τοῦτο ἱκανόν⁴, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι εὐσεβεῖς ἐποιοῦντο μεγάλας δωρεάς, ἃς δὲν ἐδέχετο, ἀπέφευγε δὲ καὶ τὴν ἀπόκτησιν κτηματικῆς περιουσίας. Ἐμερίμνησεν ὅπως οἱ μοναχοὶ συντηρῶνται μᾶλλον διὰ τῆς ἐργασίας τῶν. Ἐξαιρετικὰς μερίμνας κατέβαλεν ὁ δόσιος διὰ τὴν ἡθικὴν προκοπὴν τῶν μοναχῶν, καταστήσας οὕτω τὴν Μονὴν μέγα θρησκευτικὸν κέντρον ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν μεγάλων δοκιμασιῶν αὐτῆς ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Σταυροφόρων.

Ὁ μοναχικὸς βίος ἐν Ἑλλάδι εἶχεν ἐκτραπεῖ τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ἐποχὴν, διαπρεπεῖς δὲ Ἱεράρχαι ὡς ὁ Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης βραδύτερον διήλεγξαν τὰς παρεκτροπὰς αὐτοῦ πρὸς διόρθωσιν⁵. Ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως καθόλου τοῦ δόσιου Μελετίου καταφαίνεται ὅτι οὗτος ἐπεδίωξε τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου διὰ τῶν αὐστηρῶν διατάξεων περὶ ἀκτημοσύνης, περὶ προσευχῆς καὶ ἐργασίας καὶ διὰ τῶν ἀσκήσεων πρὸς ἡθικὴν τελείωσιν τῶν μοναχῶν. Ἡ γνώμη τινῶν, καθ' ἣν οἱ ὑπὸ τὸν δόσιον Μελέτιον, ὡς καὶ τὸν δόσιον

1. Ὁ Νικόλαος Μεθώνης, Βίος Α' 14, καλεῖ αὐτὴν «μεγάλην Λαύραν».

2. Βίος Α', 13.

3. Ἀν. Κ. Ὁρλάνδου, Ἱστορία καὶ περιγραφή τῆς Ἱ. Μονῆς δόσιου Μελετίου, Ἐν Ἀθήναις 1931, σ. 3 ἐξ.

4. Βίος Β', 8. Τὸ ποσὸν ἐδίδοτο εἰς τὸν δόσιον Μελέτιον ἑτησίως ὑπὸ τῶν δασμολόγων τῆς Ἀττικῆς.

5. Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης, Ἐπιστολαίς βίου μοναχικοῦ, ἐπὶ διορθώσεσι τῶν περὶ αὐτὸν Πατρ. Migne ser--gr. 135, 729 ἐξ.

Χριστόδουλον τῆς Πάτμου, μοναχοὶ ἦσαν ἐκ τῶν πολεμιστῶν μοναχῶν, οὓς εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης καὶ ἔτι ὁ ὄσιος Μελέτιος ἵδρυσεν ἐν Κιθαιρώνι οὐχὶ Μονὴν ἀλλὰ φρούριον¹, ὀφείλεται πάντως εἰς ἀγνοίαν τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως ἀμφοτέρων τῶν ἀναμορφωτῶν τούτων τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ἀβάσιμος ὡσαύτως εἶναι καὶ ἡ γνώμη καθ' ἣν ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν τῆς Μονῆς τοῦ ὁσίου Μελετίου ὑπῆρξεν ἐμπόδιον τῆς ἀστικῆς προόδου καὶ τοῦ ἐθνικοῦ βίου². Τοῦναντίον ἡ Μονὴ ἐκείνη κατὰ τὴν μεγάλην μάλιστα δοκιμασίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ Φραγκοκρατίας ὑπῆρξε μέγιστον στήριγμα τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τοιοῦτο στήριγμα ἔμελλε ν' ἀποβῆ καὶ δι' ἀπαντας τοὺς ἐφεξῆς αἰῶνας. Ὁ ὄσιος Μελέτιος ἐν τῇ ἀναμορφωτικῇ αὐτοῦ δράσει πρὸς ἐξῆψωσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐβάδισεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν προηγηθέντων αὐτοῦ ἀναμορφωτῶν τοῦ βίου τούτου ἐν Ἑλλάδι τοῦ ὁσίου Λουκᾶ τοῦ «Στειρώτου» († 953) καὶ τοῦ ὁσίου Νίκωνος «Μετανοεῖτε» († 998). Φαίνεται δ' ἐκ τινος ἐπεισοδίου, ὅτι ὁ μορφωθείς ὑπ' αὐτοῦ καὶ διοργανωθείς αὐστηρὸς κοινοβιακὸς βίος εὐρέθη εἰς ἀντίθεσίν τινα πρὸς τὸν ιδιόρρυθμὸν μοναχικὸν βίον τὸν ἐπικρατοῦντα ἐν ἄλλαις Μοναίς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἰδίως τῆς Μονῆς Δαφνίου, ἧς τὸ πρῶτον γίνεται μνεῖα ἐν τῷ βίῳ τοῦ ὁσίου Μελετίου, καὶ ἧτις ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν στ'. αἰῶνα ἀνεκαινίσθη πιθανῶς ἐν ἀρχῇ τοῦ ιβ'. αἰῶνος. Τὸ ἐπεισόδιον διηγεῖται ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος ἔχον ὡς ἐξῆς. Μοναχὸς τις τῆς Μονῆς Δαφνίου προσελθὼν εἰς τὸν ὄσιον Μελέτιον ἐκέτευσεν αὐτὸν ὅπως τὸν δεχθῆ ὡς μοναχὸν τῆς Μονῆς τοῦ Κιθαιρώνος. Ὁ Μελέτιος τὸν ἐδέχθη καὶ κατὰ τὰς καθωρισμένας ὑπ' αὐτοῦ διατάξεις («ὡσπερ ἐκείνῳ νόμος») ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὰ τῶν εὐκτηρίων, πιθανῶς τῶν παραλαυρίων, ἵνα συνασκητεύσῃ μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ μοναχῶν. Καὶ μετέβη μὲν ἐκεῖ ὁ προσληφθεὶς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἤρξατο δυσανασχετῶν ἐκ τῆς σκληραγωγίας καὶ ἀπρόθυμος μὲν καθιστάμενος πρὸς τὴν μοναχικὴν ἔσκησιν ἑαυτὸν δὲ μεμφόμενος «ὅτι τοι ἐξ οὕτω τρυφερὰς καὶ χλιδῶσης διαγωγῆς εἰς οὕτω βίαιαν καὶ ἐπιεικῶς αὐχμηρὰν ἀπαντήσεις, ἥσχαλε πρὸς τὸν ψίαθον τῆς στρωμνῆς, ἡγανάκτει πρὸς τὸ τρίχινον τῆς περιβολῆς, ἐδυσφόρει τὸ τῆς τραπέζης μονοειδές, τὴν ἐν χρῶ κουρὰν ἐδυσχέραινεν³, ἔνθεν τοι καὶ πρὸς τὴν προ-

1. **Κ. Σάθα**, Μνημεῖα Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Documents inédits relatif à l'histoire de la Grèce au moyen âge, Paris 1880-88, Z, σ. XIX ἐξ.

2. **Σπ. Λάμπρου**, «Ν. Ἑλληνομνήμων», ΙΗ'. 199.

3. Φαίνεται ὅτι ὁ ὄσιος Μελέτιος, ὡς εἶχε πράξει ἄλλοτε ὁ ἅγ. Θεόδωρος Στουδίτης († 826), ἐπέβαλε κατὰ τὰς κανονικὰς καὶ μοναχικὰς διατάξεις

τέραν παλινωστῆσαι Μονὴν ἐβουλεύσατο». Μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τοῦτο ὁ ρηθεὶς μοναχὸς ἠθέλησεν ἀπερχόμενος νὰ ὑπεξαίρῃσῃ καὶ τὴν σκαπάνην τῆς Μονῆς, κρύψας αὐτὴν ὑπὸ τινὰ πέτραν πρὸ αὐτῆς, ἀλλ' ἀποκαλυφθεὶς ὑπὸ τοῦ ὁσίου Μελετίου καὶ καταισχυνθεὶς παρουσίασεν αὐτὴν καὶ ἀπῆλθε¹. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο καθιστᾷ προφανῆ τὴν διαφορὰν τοῦ αὐστηροῦ ἀσκητικοῦ βίου, ὃν καθώρισεν ὁ ὁσίος Μελέτιος πρὸς τὸν βίον ὅστις ἐπεκράτει ἐν τῇ Μονῇ Δαφνίου. Ὅτι δὲ οἱ μοναχοὶ τῆς Μονῆς ὁσίου Μελετίου οὐδεμίαν εἶχον ὁμοιότητα πρὸς τοὺς ἐλεγχόμενους ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης μοναχοὺς μαρτυροῦσιν ὅσα ἔγραψεν ὁ Νικόλαος Μεθώνης τριάκοντα καὶ ἕξ ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁσίου περὶ τῶν μοναχῶν τῆς Μονῆς αὐτοῦ, «Ἴδου γὰρ τριάκοντα πρὸς τοὺς ἕξ καὶ πρὸς παρέδραμον ἔτη μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς κοίμησιν καὶ ἄνδρες ἐγγύς πού τῶν τριακοσίων, γῆς οὐδὲ τοῦ θραχυτάτου κύριοι μέρους πλὴν ὄσπην αὐτοῖς ἢ κατοικία καὶ τὸ λαχονοκῆπιον περιεῖληψεν, ἀπράγμονες πάντες, ἀκτῆμονες, ἀφρόντιδες τῶν ὅσα πρὸς σώματος θεραπείαν καὶ ἐπιμέλειαν, πρὸς οὐδὲν τῶν παριόντων ἐπεστραμμένοι, ὅλον πρὸς μόνον τὰ μέλλοντα καὶ εἰς αἰεὶ διαμένοντα τὸν νοῦν μεταθέμενοι, τὸ δύσβατον καὶ τραχινὸν ὄρος ἐκεῖνο καὶ μόνον καὶ πατριδα γινώσκοντες, ἐτέρῳ δὲ τόπῳ παντὶ χαίρειν εἰπόντες καὶ ἀπλῶς τῷ παντὶ κόσμῳ καθάπαξ ἀποταξάμενοι ζῶσιν ἀνευδῆ καὶ αὐτάρκη ζωὴν².

Ταῦτα ἱκανῶς διαφωτίζουν τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπὸ τοῦ ὁσίου Μελετίου ἀναμορφωτικὸν περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου ἔργον καὶ ὑποδεικνύουσι τὰς θάσεις, ἐφ' ὧν τοῦτο ἐστηρίχθη. Ὡς ἦτο δὲ ἀκόλουθον τὸ ἔργον αὐτοῦ, διαυγαζόμενον ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἁγίου ἀνδρός, προδικάλεσε τὸν γενικὸν θαυμασμόν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκτὸς αὐτῆς. Πλήθη δὲ εὐσεβοῦς λαοῦ προσέτρεχον καθ' ἐκάστην ἀπανταχόθεν εἰς τὴν Δαύραν τοῦ ὁσίου Μελετίου, ὅστις, χάριν εὐκολίας τῶν ἐπιθυμούντων νὰ μονάσωσι, κατὰ τὰς καθορισθείσας ὑπ' αὐτοῦ αὐστηρὰς μοναχικὰς διατάξεις, ἴδρυσε Μετόχια τῆς κεντρικῆς Μονῆς ἢ καὶ ἄλλας Μονὰς ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος, ἐν Μεγαριδί, ἐν Ἡλίδι καὶ ἐν Ἀργολίδι, αἵτινες ἤκμασαν ἐπὶ μακρόν³. Ὅτε τὴν κουράν τῆς κόμης, (Βίος Β, 14) ἐνῶ οἱ σύγχρονοι μοναχοὶ εἶχον παραμελήσει αὐτὴν ἐκ κοσμικοῦ φρονήματος καὶ ἦσαν ὡς οἱ λαϊκοὶ «κομῆται» (Πρὸβλ. Βίος Β', 5. 9) ἐντεῦθεν δὲ ἡ δυσανασχέτησις τοῦ μοναχοῦ τῆς Μονῆς Δαφνίου διὰ τὴν κουράν τῆς κόμης.

1. Βίος Β, 12.

2. Βίος Α, 13.

3. Φ. Γρηγοροβίου, Ἱστορία τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, μεταφρ. Σπ. Λάμπρου, Α, 254.

ἑραδύτερον ὁ Ἐπίσκοπος Ναυπλίας καὶ ἄργους Λέων ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ (1144) ἔδρυσε τὰς Μονὰς Ἀρείας καὶ Βούζης, διωργάνωσε δὲ αὐτὰς κατὰ τὸ κοινοδιακόν σύστημα τῆς παρακειμένης Μονῆς τοῦ δόσιου Μελετίου¹.

Οἱ βιογράφοι τούτου ἀνέγραψαν πολλὰ γεγονότα ἀναγόμενα εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τῆς ζωῆς καὶ δράσεως αὐτοῦ ἐν τῇ ὁμωνύμῳ Λαύρᾳ. Πρὸς τοὺς ἄλλοις, κατὰ τὸν Νικόλαον Μεθώνης, ὁ δόσιος προεῖπε σεισμόν τινα². Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐν ἔτει 1087 ἢ 1091 συνέβη κατὰ τὴν ἡμέραν τὴν ἑορτῆς τοῦ ἁγ. Νικολάου μέγας σεισμός εἰς πολλοὺς τόπους τοῦ Κράτους³. Ὡσαύτως ὁ δόσιος προεῖδε τὴν κρισιμωτάτην σύγκρουσιν τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ πρὸς τοὺς Κομάνους, ἐπιδραμόντας κατὰ τῆς Θράκης. Ὁ Βασιλεὺς εὐρίσκειτο ἐν Ἀγχιάλῳ καὶ παρεσκευάζετο νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Κομάνων προσεγγισάντων εἰς τὴν Ἀγχιάλον. Ἡ ἐπιθεσις ἐμελλε ν' ἀποβῆ ὀλεθρία διὰ τὸν Βασιλέα, ἐνῶ οἱ Κομάνοι ἐσωτερικῶς ὄντες διηρημένοι θὰ διελύοντο ἂν δὲν κατελάβανον τὴν πόλιν. Ὁ μοναχὸς Ἰλαρίων, ἐπιζῶν καθ' ἃς ἡμέρας ἔγραφεν ὁ Νικόλαος Μεθώνης, διηγήθη ὅτι εἶχε μεταβεῖ πρὸς τὸν δόσιον ἵνα ἐξομολογηθῆ. Αἴφνης οὗτος διακόψας τὴν πρὸς τὸν Ἰλαρίωνα ὁμιλίαν καὶ ἐννεὸς καταστάς, ὡς βλέπων τὸν Βασιλέα ἐν κινδύνῳ, ἐφώνησε «θαυμαστὴ κύριε Ἀλέξιε μὴ ἐξέλθῃς τοῦ ἄστεως» καὶ ὑψώσας τὴν χεῖρα πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ ἵνα προφυλάξῃ τὸν Βασιλέα. Ὁ Ἰλαρίων κατεπλάγη ἐκ τούτου καὶ προσπεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ δόσιου ἐζήτησε νὰ μάθῃ τί συμβαίνει. Τότε ὁ δόσιος εἶπεν εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Βασιλεὺς τὴν ὥραν αὐτὴν ἐσκέφθη νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν ὀλετηρίων Κομάνων, ἀλλ' ἂν πραγματοποιήσῃ τὴν πρόθεσίν του δὲν θὰ ἰδῇ τὴν Βασιλεύουσαν πόλιν. Πράγματι δὲ ὁ Βασιλεὺς δὲν προέβη εἰς ἐπιθεσιν οἱ δὲ Κο-

1. Ἰπόμνημα Λέοντος Ἐπισκόπου ἄργους, παρὰ *A. Μουστοξύδη*, Ἑλληνομνημῶν, Ἀθῆναι, 1843, σ. 279—287.

2. Βίος Α', 13.

3. *Ἰωάννου Ζωναρά*, Ἐπιτομὴ ἱστοριῶν (ἐκδ. Bonn) Βιβλ. ΙΗ'. 32, τόμ. ΙΙΙ, σ. 740 «Γέγονε δ' ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου κλόνος τῆς γῆς φρικωδέστατος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἐν θαύμασι περιωνύμου ἁγ. Νικολάου, ὅφ' οὗ πολλοὶ τε οἰκίαι καὶ ναοὶ κατηρέπωντο καὶ στοαί, δι' ὧν αἱ τῆς πόλεως ἄρόφοντο ἄτραποι καὶ πλεῖστοι ἐν τοῖς συμπτώμασι συνσχώσθησαν καὶ ἀπέθανον». Οἱ *M u r a l t*, *Chronographie Byzantine* II, 62 ἀνάγει τὸν σεισμόν εἰς τὸ ἔτος 1087 ἀλλ' ἀκριβεστέρα φαίνεται ἡ χρονολογία τοῦ ἔτους 1091, ἣν ἀναγράφει καὶ ὁ Ματθαῖος Ἐδέσσης, παρὰ *B. Βασιλειέβακη*, ἐνδ' ἀν. σ. XXIV σημ.

μάνοι διελύθησαν. Ὁ Ἰλαρίων βραδύτερον ἐξηκρίθωσεν ὅτι καθ' ἃς στιγμὰς ὁ ὄσιος ἔπραττε τ' ἀνωτέρω ὁ Βασιλεὺς ἐσκέπτετο τὴν κατὰ τῶν Κομάνων ἐφοδὸν καὶ ἀνέβαλεν αὐτήν¹. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο συνέβη ἐν ἔτει 1095, λεπτομερῶς δὲ περιέγραψεν αὐτὸ ἡ θυγάτηρ τοῦ Βασιλέως Ἄννα Κομνηνή². Ἐκ τῆς διηγήσεως αὐτῆς καταφαίνεται ὅτι ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Κομάνων ὀρμηθεὶς ἐζήτησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ καθαγιασῇ τὸν ἀγῶνα τοῦ κατὰ τῶν ἐπικινδύνων ἐκείνων ἐχθρῶν. Μόλις ἔμαθεν ὅτι οἱ Κομάνοι διέβησαν τὸν Δούναθιν, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς ἀνθρωπὸν τινα, ὅστις ἔλεγεν ὅτι ἦτο ὁ Λέων υἱὸς τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ δ'. Διογένης (1067—1071) ἐνῶ ὁ Λέων εἶχε φονευθεὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ μαχόμενος κατὰ τῶν Τούρκων, τοῦτο λοιπὸν μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξιος πρὶν ἢ ἔτι ἀποφασίσαι ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν Κομάνων, πρὸς ἐσπέραν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ἐπιτελείου μετέβη εἰς τὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καὶ ἐζήτησε κατὰ ἴδιον τρόπον νὰ μάθῃ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ. Ἐἰς δύο χαρτῖα («πυκτῖα») ἐγράφησαν δύο κλήροι, ὁ μὲν ὑπὲρ τῆς ἐκστρατείας ὁ δὲ κατ' αὐτῆς. Ὁ Πατριάρχης Νικόλαος ἔθηκε τοὺς δύο κλήρους ἐπὶ τῆς ἀγίας Τραπεζῆς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καὶ ἐτέλεσε παννυχίδα. Περὶ δὲ τὸν ὄρθρον λαβὼν ἕνα τῶν κλήρων, εἶδεν ὅτι ἦτο ὑπὲρ τῆς ἐκστρατείας κατὰ τῶν Κομάνων. Ἀναλαβὼν λοιπὸν τὴν ἐκστρατείαν ὁ Βασιλεὺς μετέβη εἰς Ἀγχιάλον καὶ ὠχυρώθη περὶ τὴν Ἱερὰν λεγομένην Λίμνην παρὰ τὴν πόλιν. Ὅταν ἐπλησίασαν οἱ δάρβαροι συνεκάλεσε στρατιωτικὸν συμβούλιον τὸ ὁποῖον ἀπεφάνθη ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξέλθῃ τῆς Ἀγχιάλου ὁ Βασιλεὺς, οἱ δάρβαροι προσήγγισαν εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν, τὸν δῆθεν υἱὸν τοῦ Βασιλέως Διογένης, τὸν ὁποῖον ρωσικὸν τι χρονικὸν ὀνομάζει Δεβγένεβιτς³. Ἡ πόλις ἦτο καλῶς ὀχυρωμένη, προφυλασσομένη ἄλλως τε ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ ἐκτεταμένων ἐλῶν. Μετὰ τριῶν ἡμερῶν ματαίας ἐπιχειρήσεις οἱ Κομάνοι ὄρμησαν κατὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐπολιόρκησαν αὐτήν. Ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν Νικηφόρον Βρυέννιον ἐξῆλθε κατ' αὐτῶν καὶ ἐπήνεγκε σοβαρὰς καταστροφάς, ἀνευ ὅμως ὀριστικῶν ἀποτελεσμάτων, διότι καὶ ὁ ἴδιος ὑπέστη σοβαρὰς ζημίας. Ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξιος φοβηθεὶς μήπως κυριευθῇ ἡ Ἀδριανούπολις, μίᾳ τῶν πρώτων πόλεων τῆς Αὐτοκρατορίας, ἠθέλησε καὶ

1. Βλ. Α', 15.

2. Ἄννα Κομνηνή, Ἀλεξιάς διδλ. I', 2—4.

3. Β. Βασιλειέβσκη, ἐνθ' ἀν. σ. XXV.

πάλιν νὰ ἐξέλθῃ τῆς Ἀγχιάλου καὶ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν πολιορκούντων αὐτὴν Κομάνων, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἐπραγματοποίησε τὴν πρόθεσιν ταύτην, διότι ὁ μὲν ἀρχηγὸς τῶν βαρβάρων διὰ προδοσίας καὶ ἀπάτης συνελήφθη αἰχμάλωτος, οἱ δὲ θάρβαροι διελύθησαν ἕνεκα ἐσωτερικῶν ἐρίδων. Διαιρεθέντες δὲ εἰς διαφόρους ληστρικὰς ομάδας, ὤρμησαν πρὸς διαρπαγὰς, ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς ἠδυνήθη νὰ συντρίψῃ καὶ ἐξολοθρεύσῃ αὐτάς. Τὸ λεγόμενον λοιπὸν ἐν τῷ βίῳ τοῦ δσίου Μελετίου ὑπὸ τοῦ βιογράφου αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸν Βασιλέα Ἀλέξιον Κομνηνὸν ἀνταποκρίνεται εἰς πραγματικὸν γεγονὸς.

Τοιοῦτον ἱστορικὸν χαρακτῆρα φέρει καὶ ἑτέρα διήγησις τοῦ Νικολάου Μεθώνης σχετικὴ πρὸς τὴν κατὰ τῆς Κρήτης ἐκστρατείαν τοῦ Ἰωάννου Δούκα. Τὴν Κρήτην εἶχε καταλάβει ἐπαναστατικῶς ὁ Καρίκης, ὁ δὲ Βασιλεὺς Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἀπέστειλε κατ' αὐτοῦ τὸν ἑλληνικὸν στόλον ὑπὸ ναύαρχον τὸν μέγαν δούκαν Ἰωάννην Δούκαν. Οὗτος παραπλέων τὴν Εὐβοίαν ἠθέλησε νὰ ζητήσῃ τὰς εὐχὰς τοῦ δσίου Μελετίου. Ὅθεν ἐπεσκέφθη αὐτὸν εἰς τὴν Μονήν, ἀλλ' ὁ δσσιος τὸν συνεβούλευσε νὰ μὴ ἀποπλεύσῃ ἐκ τοῦ Εὐρίπου, νὰ γράψῃ δὲ πρὸς τὸν Καρίκην ὅπως εἰρηνεύσῃ, ἄλλως θὰ τιμωρηθῇ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ ναύαρχος ἤκουσε τὴν συμβουλὴν καὶ δὲν ἀπέπλευσε, ὕστερον δὲ κατέλαθεν ἀμάχως τὴν Κρήτην, διότι ἐφρονεῖτο ὁ Καρίκης. Ἡ Ἄννα Κομνηνὴ προσθέτει ὅτι ὁ λαὸς τῆς Κρήτης μαθὼν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς στόλος εὗρίσκεται εἰς Κάρπαθον ἐπανεστάτησε κατὰ τοῦ Καρίκη καὶ ἐφόνευσεν αὐτὸν, παρέδωκε δὲ τὴν νῆσον εἰς τὸν καταπλεύσαντα Ἰωάννην Δούκαν. Τὸ γεγονὸς συνέβη ἐν ἔτει 1092 κατὰ τοὺς ἀκριβεστέρους ὑπολογισμοὺς³.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς γεγονὸς, ὅπερ ἀφηγεῖται ὁ Νικόλαος Μεθώνης. Δυτικὸί τινες ἐκ Ρώμης δρμώμενοι καὶ εἰς Παλαιστίνην διὰ θαλάσσης μεταβαίνοντες, ὑπὸ τρικυμίας δὲ καταληφθέντες εἰς τὸν Αἰγίνατον κόλπον, ἠναγκάσθησαν νὰ προσορμηθῶσιν εἰς Πειραιᾶ, τὸν λιμένα τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ «Ἀθήναρχος», ἥτοι ὁ διοικητὴς τῶν Ἀθηνῶν⁴,

1. Βίος Α', 15. Κατὰ τὸν Σάθαν, ἐνθ' ἀν. σ. XXX, ὁ Καρίκης ἢ Καρύκης ἦτο Ἀθηναῖος τὴν καταγωγὴν. Τοῦτο συμπεραίνει προφανῶς ὁ Σάθας ἐκ τοῦ ὅτι μεταγενεστέρως ἐγένετο γνωστὴ Ἀθηναϊκὴ οἰκογένεια Καρίκη ἢ Καρίτση.

2. Ἄννα Κομνηνὴ, Ἀλεξιάς, βιβλ. Θ'. 2. Πρβλ. Ἰωάννα Ζωναρᾶ, Ἐπιτομὴ ἱστοριῶν βιβλ. ΙΗ'. 25, τομ. ΙΙΙ σ. 737.

3. M u g a l t, ἐνθ' ἀν. ΙΙ, 69.

4. Ὁ «Διοικητὴς» ἢ «Προνοητὴς» τῆς Ἀττικῆς ἠδρυσεν ἐν Ἀθήναις, αἰτινας ἀπατέλουν δασμολογικὸν «ὄριον» (G S t a d t m ü l l e r, Michael Choniates,

κρίνας αὐτοὺς ὡς ἐχθροὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡμιστὰ εὐνοϊκῶς πρὸς τὸν Βασιλέα διακειμένους, ἀπηγόρευσε τὸν ἀπόπλουν. Οἱ δυτικοὶ διαμείναντες οἰνοὶ ὡς αἰχμάλωτοι ἐν Ἀθήναις καὶ ἀκούσαντες περὶ τοῦ ἀγίου Μελετίου, κατέφυγον πρὸς αὐτόν, ζητοῦντες τὴν ἐπέμβασίν του παρὰ τῷ Ἀθηναρχῷ. Κατὰ τινα εἰκασίαν δὲν προῦκειτο περὶ ἀπλῶν προσκυνητῶν ἀλλὰ περὶ ἐξοπλισμένης ομάδος, ἐξ ἐκείνων αἵτινες μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων μετέβαινον πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῶν. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι τοιαῦται ομάδες διήρχοντο καὶ διὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ ὄσιος Μελέτιος ἐξακριβώσας ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἀποδημίας των ἦτο θεάρεστος καὶ ὅτι δὲν διέκειντο δυσμενῶς πρὸς τὸν Βασιλέα ἐμεσίτευσε παρὰ τῷ Ἀθηναρχῷ ὑπὲρ αὐτῶν. Ὁ Ἀθηναρχος μετέβαλε γνώμην καὶ ἔπαυσεν ὑποπτεύων αὐτοὺς, ἀλλ' ἀνηνέχθη φαίνεται καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅστις ἐφωδίασεν αὐτοὺς διὰ γράμματος πρὸς ἐλευθέραν περιοδείαν. Καὶ τότε μὲν ἀπῆλθον ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐκ Πειραιῶς, ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰς Παλαιστίνην ἀποδημίαν ἐπανακάμψαντες εἰς τὴν Δύσιν, μετέδωκαν τὴν φήμην περὶ τοῦ ὁσίου Μελετίου. Ἦρχοντο δὲ ἐτησίως ἐκείθεν ἱκανοί, ἕνα πεντήκοντα ἢ ἐξήκοντα ἢ καὶ πλείονες, καὶ μετέβαινον εἰς τὴν Μονὴν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ὁσίου, ὅστις ἐφιλοξένει αὐτοὺς εἰς τὴν μοναχικὴν τράπεζαν. Συνέπεσε δὲ ποτε νὰ μεταδῶσιν εἰς τὴν Μονὴν τοιοῦτοι ἐπισκέπται καθ' ἃς ἡμέρας αὕτη εὗρίσκετο εἰς οἰκονομικὴν δυσχέρειαν. Εἰς τῶν μοναχῶν ἐζήτησε παρὰ τοῦ ὁσίου τὴν ἀδειαν ἵνα τοὺς ἐκδιώξῃ, διότι τὰ παρασκευασθέντα ὄσπρια ἐφαίνοντο μόλις ἐπαρκοῦντα εἰς διατροφήν τῶν μοναχῶν. Ἀλλ' ἐκωλύθη ὑπὸ τοῦ ὁσίου νὰ πράξῃ τοῦτο, μετὰ τρεῖς δὲ ἡμέρας ἐστάλησαν εἰς τὴν Μονὴν παρ' εὐσεβῶν τινων πλοῦσαι δωρεαί².

¹ Ἀμφότεροι οἱ βιογράφοι τοῦ ὁσίου Μελετίου διηγοῦνται πλείστα ἕτερα γεγονότα καὶ ἐπεισόδια ἐκ τῆς δράσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὸν Νικόλαον Μεθώνης, ἐκτὸς ἄλλων τινῶν, ὁ ὄσιος, θαυμαστῶ τῷ τρόπῳ, ἔσωσε τὴν Μονὴν ἐκ μεγάλης πυρκαϊᾶς, ἣτις ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ δάσους τοῦ ὑπερκειμένου ὄρους, ἐπεξετάθη μέχρι τῆς Μονῆς· προεῖπε τὸν ταχύν

Metropolitte von Athen, Roma 1934, σ. 147 σημ. 1. 289 ἐξ.), ἀλλὰ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἀστυνομίας τῆς πόλεως προτάτατο ὁ «*Ἄρχων*», ὅστις ἐν τῷ βίῳ τοῦ ὁσίου Μελετίου καλεῖται «*Ἀθήναρχος*» (G. Stadtmüller, ἐνθ' ἄν. 147 σημ. 3. *Γρηγοροβία Φερδ.*, Ἱστορία τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, μεταφρ. Σπ. Λάμπρου Α, 253).

1. Β. Βασιλειέβουη, ἐνθ' ἄν. σ. XXVIII ἐξ.

2. Βίος Α, 21.

θάνατον τοῦ μοναχοῦ Νικοδήμου¹, καὶ ἀπεκάλυψε τὰς μυστικὰς σκέψεις τοῦ Θεοδοσίου, ἡγουμένου τῆς ἐν ΚΠόλει Μονῆς τῆς Ψυχοσωστίδος². Ὡσαύτως ἀπεκάλυψε καὶ προέλαβε τὸν φόνον τοῦ Μιχαὴλ Κασταμονίτου· διήλεγξε τὰς μυστικὰς σκέψεις λογίου τινός, Βατάζη ὀνόματι, ἐπαιρομένου διὰ τὰς γνώσεις αὐτοῦ, συνοδεύσαντος δὲ τὸν δοῦκα Θηβῶν Βρυέννιον, ἐπισκεφθέντα τὸν ὄσιον, ὡσαύτως διήλεγξε μοναχόν τινα, ὄσις, καίτοι ἐχωρίσθη τῆς γυναικὸς του ἵνα μονάσῃ, συνήρχετο μετ' αὐτῆς μυστικῶς· θαυμαστῶ τῷ τρόπῳ ἀνεπλήρωσε τὸ ἐλλείπον τῆς Μονῆς ἔλαιον· μετέβαλεν εἰς γλυκεῖαν τὴν παρασκευασθεῖσαν πρὸς βρωσίν των μοναχῶν πικρὰν κολοκύνθην· ἐθεράπευσε τὸν πάσχοντα δεινῶς καὶ δυσιάτως ὑπηρέτην τοῦ πραιτώρος Ἑλλάδος ἤτοι τοῦ ἐν Θήβαις ἑδρεύοντος στρατηγοῦ τοῦ θέματος Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου Κωνσταντίνου Χοιροσφάκτου³. ἔδειξε τὴν χάριν τῆς ἰάσεως καὶ πρὸς τὸν παθόντα Ἴππον ἐνός των ἐπισκεπτῶν, ὃν ὁ ἕτερος, ἐλάσφημος ὢν, ἐξ αἰσχύνης δὲν ἤθελε νὰ ἐξομολογηθῇ, ἀλλ' ὁ ὄσιος εἶπεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἐμελλε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Μονὴν πρὸς διόρθωσιν, ὅπερ καὶ ἐπραξε, ἐθεράπευσε πλήζας διὰ ράβδου ὁ ὄσιος τὸν δαιμονῶντα μοναχὸν Ἰακώβον· ὡσαύτως τὸν ἀσθενῆ λαϊκὸν Θεοδόσιον δι' εὐχῆς. Ὁ Νικόλαος Μεθώνης ἀνέγραψε καὶ δύο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁσίου θαύματα, τὴν θεραπείαν τοῦ μοναχοῦ Ἰακώβου ἐκ βαρείας ἀσθενείας καὶ τοῦ ἐκ Θηβῶν Βάρδα, παθόντος ἐκ λέπρας⁴.

Ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος ἀνέγραψε καὶ ἕτερα θαύματα τοῦ ὁσίου Μελετίου, οἷον τὴν αὔξισιν ἄρτων ἐλλειπόντων διὰ τὴν διατροφήν των μοναχῶν καὶ τοῦ ἐλλείποντος ὡσαύτως διὰ τὰς κανδήλας τοῦ ναοῦ ἐλαίου τὴν ἐξαγωγὴν ὕδατος ἐκ τῆς γῆς διὰ κρούσεως ράβδου παρὰ τὴν Μονὴν τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ· τὴν θεραπείαν δαιμονῶντων καὶ ἀσθενῶν, ἐν οἷς καὶ τοῦ Μακεδόνοσ Νικήτα· τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθυπάτου

1. Ὁ Νικοδήμος συνασκούμενος μετὰ των λοιπῶν μοναχῶν ἐν τῇ μεγάλῃ Λαύρᾳ, χάριν μείζονος ἡσυχίας ἐπέμεινε ζητῶν παρὰ τοῦ ὁσίου Μελετίου ἐν παραλαύριον. Ὁ ὄσιος προεἶπεν εἰς αὐτὸν ὅτι πρὸ τοῦ Πάτχα (ἡ αἰτήσις ἐγένετο κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον) ἐμελλε νὰ μεταβῇ «εἰς τὸ μέγιστον ἡσυχαστήριον». Ὁ Νικοδήμος ἀπέθανε τὴν Ἑβδομάδα τῆς τυρινῆς ἐκείνου τοῦ ἔτους.

2. Ἡ Μονὴ αὕτη δὲν εἶναι ἀλλαχόθεν γνωστῆ.

3. Ὁ Κωνσταντίνος Χοιροσφάκτης εἶνε γνωστός καὶ ἐκ των Βυζαντινῶν συγγραφέων καὶ ἐξ ἐπιγραφῆς ἐπὶ σφραγίδος (G. Schlum b e r g e r, Sigillographie de l' Empire Byzantin Paris 1884, σ. 188.636) «Ἑλλάς με καὶ Πελοπόννησος δεῦξοῦ Κωνσταντίνου πραιτώρα τὸν Χοιροσφάκτην».

4. Βίος Α, 17—20, 22—24.

'Ελλάδος 'Επιφανίου Καματηροῦ, κινδυνεύσαντος ἐξ ὄσπου ἰχθύος, ἐμπλακέντος εἰς τὸν φάρυγγα, καὶ τινος Ματθαίου παθόντος ἐκ παραλύσεως τὸν ἔλεγχον τοῦ περι οὐ ἄνωτέρω εἶδομεν μοναχοῦ τῆς Μονῆς Δαφνίου ἐγγραφέντες μὲν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ δασίου Μελετίου, ἀλλὰ στενοχωρηθέντος ἐκ τοῦ αὐστηροῦ βίου, θελήσαντος δὲ ν' ἀπέλθῃ τῆς Μονῆς καὶ κρύψαντος τὴν σκαπάνην πρὸς κλοπὴν, καὶ ἐτέρων δύο μοναχῶν διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ζητησάντων ν' ἀπέλθωσι καὶ λαθραίως ἀποκομισάντων τὰ ὑπ' αὐτοῦ εἰσαχθέντα εἰς τὴν Μονὴν κατὰ τὴν κατάταξιν αὐτῶν εἰς τὰς τάξεις τῶν μοναχῶν ὡσαύτως τὸν προορατικὸν ἔλεγχον ἐτέρου μοναχοῦ ὑφισταμένου τὸν πειρασμὸν ἀνηθικοῦ γυναικός. Ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος εἰς τ' ἄνωτέρω προσθέτει τὴν πρόρρησιν τοῦ δασίου πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς 'Ελλάδος καὶ Πελοποννήσου Βάρδα ἱκανάτου¹, οὕτως ὁ ομαζομένου ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ σώματος, εἰς ὃ ἀνήκεν, ὅτι καὶ τρίτην φορὰν ἐμελλε νὰ διορισθῇ διοικητής, καὶ τὴν πρὸς τὸν ἐπισκεφθέντα αὐτὸν ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τῆς Πελοποννήσου Ἰωάννην Ἐηρόν² πρόρρησιν τοῦ ἐγγίζοντος θανάτου αὐτοῦ, ἀντιθέτως δὲ τὴν παράτασιν τῆς ζωῆς τοῦ ὕστερον ἡγουμένου τῆς Μονῆς χρηματίσαντος Ἀθανασίου, τὴν θεραπείαν νεανίσκου τινὸς συγγενοῦς τοῦ στρατηγοῦ χρηματίσαντος καὶ εἰτα διοικητοῦ τῆς Πελοποννήσου Λέοντος Νικερίτου³, τὴν πρόρρησιν τοῦ οἰκτροῦ τέλους τοῦ ἐκ Βυζαντίου Νῶε, ὅστις, προσελθὼν ἕνα μονάσῃ κατεφρόνησε τῶν τρόπων τῶν μοναχικῶν ἀσκήσεων ἐν τῇ Μονῇ τοῦ δασίου Μελετίου καὶ τῶν νουθεσιῶν τούτου, θέλων δὲ νὰ φθάσῃ εἰς νομιζομένην τελειότητα ἀπέκοψε τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ καὶ διεκέντησε διὰ μαχαίρας τὴν κοιλίαν του, αὐτόχειρ γενόμενος. Ὁ βιογράφος ἀναφέρει καὶ ἄλλας θαυμαστάς πράξεις τοῦ δασίου ὡς καὶ

1. Σφάζεται καὶ τοῦ Βάρδα ἱκανάτου ἐπιγραφή ἐπὶ σφραγίδος (Schlumberger, ἐνθ' ἄν. σ. 188)

· Θεοτόκε βοήθει τῷ σφ δούλῳ Βάρδα πραιτωρὶ 'Ελλάδος καὶ Πελοποννήσου τῷ ἱκανάτῳ·.

2. Βασίλειος Ἐηρὸς πραιτωρ (δικαστής) 'Ελλάδος καὶ Πελοποννήσου εἶναι γνωστός ἐξ ἐπιγραφῶν ἐπὶ σφραγίδων (Schlumberger, ἐνθ' ἄν. 189).

3. Τοῦ Λέοντος Νικερίτου γίνεται μνεία παρὰ τῇ Ἄννῃ Κομνηνῇ, Ἀλεξιάς β βλ. Η' 9. Κατὰ τὰ ἔτη 1092—1096 ἐχορημάτισε διοικητὴς τῶν Παραδουραβίων Ἐπαρχιῶν, ἐν αἷς συμπεριλαμβάνετο καὶ ἡ Βουλγαρία. Ἦτο δὲ τοιοῦτος καθ' ὃν χρόνον ἤρξατο διερχόμενοι διὰ τῶν Ἐπαρχιῶν ἐκείνων οἱ Σταυροφόροι, ὅθεν ἐγνώσθη καὶ ἐν τῇ Δύσει ὡς Ἠγεμὼν Βουλγαρίας Νικήτας Βραδύτερον (1108) συμμετάσχε τῆς ἐκστρατείας τοῦ Βασιλέως Ἀλεξίου κατὰ τοῦ Βοηροῦδου εἰς Ἠπειρὸν. Τῆς 'Ελλάδος διοικητὴς ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1096—1108. Πρβλ. Β. Βασιλειέβσκη ἐνθ' ἄν. σ. XXXVIII.

τρία μετὰ θάνατον θαύματα. ἤτοι τὴν θεραπείαν τοῦ ἐκ Συρίας Βάρδα, ἐκ λέπρασ παθόντοσ, τὴν θεραπείαν τοῦ μοναχοῦ Σάβα καὶ τοῦ ἐκ Μομεβασίας Κλήμεντοσ¹.

Ἐδδομηκοντοῦτοσ τὴν ἡλικίαν ἐτελεύτησε τὸν βίον ὁ δσιοσ Μελέτιοσ, περὶ τὸ ἔτοσ 1105, ἐτάφη δὲ τὸ ἱερὸν λείψανόν του κατὰ τὴν ὄρειον πλευρὰν τοῦ εἰσ τιμὴν τῶν Ἀσωμάτων νάρθηκοσ τοῦ κεντρικοῦ ναοῦ τῆσ Μονῆσ, ἣτισ ἔκτοτε ἐκαλεῖτο Μονὴ τοῦ ἀγίου ἢ τοῦ δσίου Μελετίου². «Τὸ τίμιον αὐτοῦ λείψανόν ὁ τῶν Ἀσωμάτων ἔχει νεώσ, οἶδόν τι κειμήλιον ἱερὸν καὶ θεῖον ἀνάθημα, τεθησαυρισμένον μὲν ὑπὸ γῆν, πάντα δὲ τὸν περίγειον κόσμον κατευωδιάζον τοῖσ μυριπνόοισ χάρισι τῶν ἰάσεων» λέγει ὁ βιογράφοσ³. Ἡ κοίμησίσ του συνέπεσε τῇ 1 Σεπτεμβρίου⁴, ἣτισ ἦτο καὶ ἡ πρώτη τοῦ νέου ἔτοσ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐωρτάζετο ἔκτοτε ἡ ἱερὰ μνήμη αὐτοῦ ὑπὸ τῆσ Ἐκκλησίασ, ἐτελεῖτο δὲ ἡ ἔτησία πανήγυρισ⁵ ἐν συρροῇ ἀπειροῦ πλήθοσ πιστῶν, οἵτινεσ καὶ κατὰ τὰσ ἄλλασ ἡμέρασ τοῦ ἔτοσ συνέρρου ἐἰσ τὴν Μονήν.

Προφθάσασ ὁ δσιοσ Μελέτιοσ, διὰ τῶν ἀτρύτων μόχθων καὶ τῆσ ἀγιότητοσ τοῦ βίου αὐτοῦ, προτόγαγε τὴν Μονήν καὶ τὰ παραρτήματα αὐτῆσ εἰσ μεγάλην ἀκμήν, ἑκατοντάδεσ δὲ μοναχῶν διετέλου ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν αὐτοῦ. Πρὸ τῆσ μακαρίασ τελευτῆσ του ἡμέραν τινὰ προσελθόντεσ τινὲσ τῶν μοναχῶν τὸν ἠρώτησαν διαποροῦντεσ πῶσ θὰ διαμείνωσιν καὶ θὰ διατηρηθῶσι τὰ Μοναστήρια μετὰ τὸν θάνατόν του; πῶθεν θὰ ἔχωσιν οἱ πολυἀριθμοὶ μοναχοὶ τὰ πρὸσ τὸ ζῆν, χωρίσ νὰ παύσωσι ζῶντεσ ἐν ἀκτημοσύνη; Ὁ δσιοσ ἀφοῦ ἤλεγξε τὴν ὀλιγοπιστίαν

1. Βίοσ Β', 13-21.

2. Ἡ γνώμη καθ' ἣν ἡ Μονὴ προσέλαβε τὸ ὄνομα αὐτῆσ ἐκ τοῦ ἀγ. Μελετίου τοῦ ἐκ Μελιτινῆσ, **Τάσου Νερούτσου**, Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι, ἐν Δελτίῳ Ἱστορικῆσ καὶ Ἐθνολογικῆσ Ἑταιρείασ, Ἀθῆναι 1899, Γ'. σ. 102. **Σπ. Λάμπρου**, «Νέοσ Ἐλληνομνήμων» τ. Δ, 88.91, ὡσ ἦδη παρετηρήθη, **Κωνστ. Κωνσταντοπούλου**, Ἡ Μονὴ τοῦ δσίου Μελετίου καὶ ὁ μητροπολιτήσ Ἀθηνῶν Νικάνωρ, ἐν Δελτίῳ Χριστιανικῆσ Ἀρχαιολογικῆσ Ἑταιρείασ, Περὶδ. β'. Τομ. Α. Ἀθῆναι 1924 σ.55, δὲν εἶναι ἀκριβῆσ. Εἰναι γνωστόν ὅτι καὶ ἄλλοι Μοναὶ ὡσ ἡ τοῦ δσ. Νικωνοσ «Μετανοεῖται» καὶ τοῦ δσ. Λουκά προσέλαβεν τὸ ὄνομα τῶν Ἰερῶν ἢ τῶν ἀνακτιστῶν αὐτῶν.

3. Βίοσ Α. 21.

4. Βίοσ Β, 70.

5. Ἡ ἱερὰ Ἀκολουθία τοῦ δσίου Μελετίου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παλαιότερων ἐχδόσεων μετὰ τοῦ δσίου ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Ἀγαπίου ἐκ τοῦ «Νέου Παραδείσου» ἐδημοσιεύθη καὶ ἐσχάτωσ (1933) ἐπιμελεῖα μὲν τοῦ νῦν Ἡγουμένου τῆσ Μονῆσ ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Μπόγδη, δαπάνη δὲ τοῦ μοναχοῦ αὐτῆσ Ἀντωνίου Γκίνη.

αὐτῶν, ἀπήντησε: «Ἴστε ὡς περὶ μὲν θαύματος οὐδεὶς ἐμοὶ λόγος· ἐὰν δὲ παρρησίαν εὕρω πρὸς τὸν Θεόν, οὐδὲν ἡμῖν ἑλλείψει τῶν ἀναγκαίων οὐδέποτε¹». Ἡ πρόρρησις αὕτη ἐπραγματοποιήθη, ὃ δὲ ἀναγράφων ταῦτα Νικόλαος Μεθώνης, τριάκοντα ἕξ ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δασίου, προσέθηκεν ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶδομεν ὅτι ἡ Μονὴ ἠρίθμει τότε περὶ τοὺς 300 μοναχοὺς, χωρὶς νὰ ἔχη ἄλλην τινὰ κτηματικὴν παρουσίαν ἐκτὸς τοῦ λαχανοκηπίου. Τεσσαράκοντα ἔτη μετὰ τὸν Νικόλαον Μεθώνης, ὁ διαπρεπέστατος ἱεράρχης Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Χωνιάτης (1182—1220) εὗρεν ἐν ἀκμῇ τὴν Μονήν, ὡς μανθάνομεν ἐξ ἐπιστολῶν αὐτοῦ² πρὸς τὸν τότε ἡγούμενον τῆς Μονῆς Ἰωαννίκιον, ἐκ Κέω, ὅπου εἶχε καταφύγει ὁ Ἱεράρχης, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Φράγκων κατάληψιν τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ Φράγκοι εἶχον καταλάβει τὰς ἄλλας Μονὰς τῶν Ἀθηνῶν, ἐν αἷς κατὰ τὴν τοῦ Δαφνίου, δὲν κατέλαβον ὅμως τὴν τοῦ δασίου Μελετίου³. Γράφων ἔ ἐξόριστος Ἱεράρχης «*τῷ καθηγουμένῳ τοῦ ἁγίου Μελετίου κῆρ Ἰωαννικίῳ*», «*τῷ καθηγουμένῳ τῆς σεβασμίας Μονῆς τοῦ ἁγίου Μελετίου κῆρ Ἰωαννικίῳ*», ἐπληροφῶρει αὐτὸν περὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ περιέγραφε τὰς μεγάλας στενοχωρίας καὶ θλίψεις αὐτοῦ, ἠὲ χαρίσται δὲ διὰ τ' ἀποσταλέντα εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου τρόφιμα καὶ ἐπῆνε αὐτὸν διὰ τὰς μεγάλας αὐτοῦ ἀρετάς. Ἐκ τινῶν χωρίων τῶν ἐπιστολῶν καταφαίνεται ὅτι ἡ Μονὴ διετέλει ἐν ἀκμῇ. Ὀνομάζει αὐτὴν ὁ Μιχαὴλ Χωνιάτης «*φιλόσοφα φρονιστήρια*», «*φιλόσοφον μάνδραν*», «*ἱερά φρονιστήρια*», «*σεμνεῖον*», «*μονήν*» κ.τ.λ. Συναστῶν τὴν πρόσληψιν τοῦ πρωτεκδικίου Ὀρφانوῦ εἰς τὴν Μονήν ὀνομάζει «*Ἀδελφότητα*» καὶ «*Ἱερὸν τάγμα*» τοὺς ὑπὸ τὸν Ἰωαννίκιον τεταγμένους μοναχοὺς. Ἐκ τῶν ἐνδείξεων τούτων καταφαίνεται ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ δασίου Μελετίου, μείνασα ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τῶν Φράγκων, ἐξηκολούθει ἀκμάζουσα.

Ζῶντος ἔτι τοῦ δασίου Μελετίου, ἐν ἔτει 1092 ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 81 σωζομένου ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ Παρισίων καὶ περιέχοντος τὰ

1. Βίος Α, 13.

2. Σπ. Λάμπρου, Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου. Τὰ σωζόμενα, Ἀθῆναι 1879—80, Β, 148. 155. 272. 313. 319. 352.

3. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν, ἐν Ἀθήναις 1928, σ. 41. Περὶ τῶν Μονῶν τούτων πρβλ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλου, Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων, Ἀθ. 1890, Β, 185 ἔξ.

4. Ἐν δυοῖν ἐπιστολαῖς τοῦ Μιχαὴλ (Σπ. Λάμπρου, ἐνθ ἄν. Β, 148. 155) κατὰ λάθος ἐτυπώθη «*κῆρ Μελετίου*» ἀντὶ «*ἁγίου Μελετίου*» (Αὐτόθι Β, 604. 605)

τέσσαρα Εὐαγγέλια κώδικος ἐσημειώθη τὸ ἐξῆς βιβλιογραφικὸν σημεῖωμα ἐνὸς τῶν μοναχῶν αὐτοῦ

«*Νικηφόρω* ἰλήμονι τῷ ταλαιπώρῳ
ὄς τῆς *Μονῆς* ὑπάρχει τοῦ *Μελετίου*,
τοῦ τρισμάκαρος τῷ βίῳ καὶ τῇ προίξει»¹.

Πιθανῶς ἡ ἀντιγραφὴ τοῦ κώδικος ἐγένετο ἐν αὐτῇ τῇ *Μονῇ*, τοῦ ὄσιου *Μελετίου*. Ὅτι δ' ἐγένετο ἀντιγραφὴ χειρογράφων ἐν αὐτῇ μαρτυρεῖται καὶ ἐξ ἄλλων ἐνδείξεων. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. *Addit.* 28,816 ἑλληνικῷ κώδικι (φυλ. 149) τῆς *Βιβλιοθήκης* τοῦ *Βρετανικοῦ Μουσείου* σημειοῦνται τὰ ἐξῆς: «*Ἐτελειώθη χάριτι Χριστοῦ ἡ ἱερὰ καὶ ψυχωφελὴς βίβλος αὕτη διὰ χειρὸς Ἀνδρέου ἀμαρτωλοῦ καὶ πατρ' ἀξίαν μοναχοῦ μηνὶ μαρτίῳ, ἰνδικτιῶνος τετάρτης, ἔτους κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστὸν ἑξακισιοστὸν ἑννέα καὶ δέκατον εἰς τὸ ὄρος τοῦ πατρὸς κυροῦ μοναχοῦ Μελετίου τῆς Μνουπόλεως ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σωτήρος*». ἐν ἔτει *Σχιθ'*. ἰνδ. δ» (=1111) Ὅμοίως ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι (φυλ. 143) σημειοῦται «*Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ δούλου σου Ἀνδρέου μοναχοῦ τοῦ ἐκ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας σου Ὁλένης τοῦ Μοραίου, τοῦ κτίσαντος καὶ γράψαντος τὴν δέλτον ταύτην*», ὡσαύτως δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων «*Ἐγράφη ὁ ὄρος οὗτος τῆς Ἁγίας καὶ Οἰκουμεικῆς ἐβδόμης Συνόδου ἐν τῷ ὄρει τοῦ σοφοῦ μοναχοῦ καὶ παιρὸς ἡμῶν κυροῦ Μελετίου τῆς Μνουπόλεως διὰ χειρὸς Ἀνδρέου μοναχοῦ τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ*»¹. Ταῦτα μαρτυροῦσιν ὅτι καὶ πνευματικὴ τις κίνησις εἶχεν ἀναπτυχθεῖ ἐν τῇ *Μονῇ* τοῦ «σοφοῦ μοναχοῦ» *Μελετίου*.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ἰγ'. αἰῶνος σῶμα τοῦ στρατοῦ τοῦ Δεσπότητος τῆς Ἠπείρου Θεοδώρου Ἀγγέλου Κομνηνοῦ Δούκα (1216—1230) κατὰ τὴν ἐκστρατείαν αὐτοῦ ἐναντίον τῶν Φράγκων καὶ Βουλγάρων, τῶν κατεχόντων ἑλληνικὰς χώρας καὶ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Θεσ-

1. Παρὰ *Σπ. Δάμπρου* «*Νέος Ἑλληνομνήμων*» Δ, 91.

2. Ἡ *Μονῇ* «*Σωτήρος*» δὲν εἶναι ἡ *Μονῇ* Συμβούλου, ὡ, ὑπέθεσεν ὁ *Σπ. Δάμπρος*, ἐνθ' ἄν. σ. 90, Πρβλ. καὶ *Κ. Κωνσταντοπούλου*, ἐνθ' ἄν. σ. 55 ἀλλ' ἡ *Μονῇ* ἐν ἣ τὸ πρῶτον ἐμόνασεν ὁ ὄσιος *Μελέτιος*, ἦτοι τὸ νῦν *Μετόχιον* λεγόμενον τῆς *Μονῆς*, πρὶν ἢ ἀποκτήσῃ τὴν *Μονὴν* Συμβούλου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἡγουμένου αὐτῆς Θεοδοσίου.

3 *Κ. Σάθα*, ἐνθ' ἄν σ. XXXIV, σημ. 2, παρὰ *Σπ. Δάμπρου*, «*Νέος Ἑλληνομνήμων*» Δ, 88. 89. Ὁ *Σάθας* ἐγνωμάτευσεν ὀδῆ ὀρθῶς ὅτι ἡ ἐν τῷ τελευταίῳ βιβλιογραφικῷ σημειώματι ἀναφερομένη «*Μνουπόλις*» ἔσκετο ἐν *Πελοποννήσῳ* ἐνθ' πρόκειται περὶ τῆς *Μνουπόλεως* τοῦ *Κιθαίρωνος*.

σαλονίκης¹, διήρπασε τὴν ἐπὶ τοῦ Κιθαιρώνας Μονῆν τοῦ ὁσίου Μελετίου. Εἰς δὲ τῶν μαθητῶν αὐτῆς Ἰάκωβος (Ἰωάννης;) γενόμενος ὕστερον Ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρίδος καὶ πάσης Βουλγαρίας, περιέγραψε τὸ γεγονός ἐν μακρῷ ποιήματι σωζομένῳ ἐν κώδικι τῆς Βιβλιοθήκης Βιέννης². Οὐχ ἦπτον ἡ Μονὴ ἐξηκολογήθησεν ὑφισταμένη καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι, εὐρέθη δὲ καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐν ἀκμῇ. Ἦδη καὶ πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς ΚΠόλεως ὁ Πατριάρχης Μητροφάνης β'. (1440—1443) ἐξέδωκεν ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σιγίλλιον, δι' οὗ παρεχωροῦντο αὐτῇ πολλὰ προνόμια καὶ ἡ Σταυροπηγιακὴ ἀξία, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν ἐπανέλαβον τὴν παραχώρησιν δι' ἰδίων Σιγιλλίων οἱ Πατριάρχαι Ἰωάσαφ α'. Κόκκας (—1463) καὶ Ἰωάσαφ β'. (1555—1565). ὡς μαρθάνομεν ἐκ Σιγιλλίου τοῦ Πατριάρχου Σαμουήλ Χαντζερῆ (1763—1768, 1773—1774) ἐκδοθέντος κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1766 καὶ ἀνανεώσαντος τὰς προνομίας τῆς Μονῆς τοῦ ὁσίου Μελετίου ὡς Σταυροπηγιακῆς Μονῆς³. Τὸ Σιγίλλιον γράμμα τοῦ Σαμουήλ ἐξεδόθη μερίμνῃ τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Μονῆς Ἰωάννου Τουρναβίτου τοῦ Ἀθηναίου, συνυπέγραψε δὲ αὐτὸ καὶ ὁ Ἀθηνῶν Βαρθολομαῖος (1764—1780) ἐν ΚΠόλει εὐρισκόμενος. Ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ τὴν Μονὴν ἐπεσκέφθη ὁ γνωστὸς πολυγραφήτατος Ζακύνθιος μοναχὸς Παχώμιος Ρουσᾶνος († 1553) ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν καλλιγράφον Φίλιππον ἐπαινέσας τὸ ἐπίκαιρον τῆς θέσεως αὐτῆς⁴, μεταβάς δὲ εἰς Ἅγιον Ὅρος ἔγραψεν ἐπιστολὴν «τοῖς ἐν τῇ Μονῇ τοῦ ἀγίου Μελετίου» δι' ἧς ἠδ-
χαρίστει ἐπὶ τῇ φιλοξενίᾳ καὶ ἀνήγγειλεν διὰ ὡς ξένια ἐπὶ τῇ αὐτῷ διαμονῇ αὐτοῦ, ἀποστέλλει δύο ἀντίγραφα τοῦ βίου τοῦ ἀγίου Μελετίου⁵. Δυστυχῶς ταῦτα δὲν διεσώθησαν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Μονῆς.

Ἐν τέλει τοῦ ἰσ'. αἰῶνος τῆς Μονῆς ἐπεμελήθη ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Νικάνωρ (1570—1592) ἀνακαινίσας πιθανῶς τὰ κελλῖα αὐτῆς.

1. **Α. Μηλιαράκη**, Ἱστορία τοῦ Βασιλείου τῆς Νικαίας καὶ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου (204—1261), Ἐν Ἀθήναις 1898, σ. 159 ἐξ.

2. **Μελετίου Ἀθηνῶν**, Ἐκκλησι. Ἱστορία Ἐν Βιέννῃ 1783 84, Β, 442. **Κ. Κρουμβάχερ** ἐνθ' ἀν. Β, 748. Ὁ Μελέτιος ὀνομάζει τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ἀλλ' ἐν τῷ ποιήματι καλεῖται Ἰάκωβος.

3. **Σπ. Λάμπρου**, «Νέος Ἑλληνομνήμων» Γ, 377. Δ, 97—100. **Δ. Ζακυνθίου**, Ἀνέκδοτα Πατριαρχικὰ ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας, Περιοδ. «Ἑλληνικά» τομ. Γ'. Ἀθῆναι 1930, σ. 448—451.

4. **Ἀνδρέου Μουστοξόδου**, Ἑλληνομνήμων, Ἀθήνησι 1843 ἐξ. σ. 673, παρὰ **Σπ. Λάμπρου**, «Νέος Ἑλληνομνήμων» Δ, 87 ἐξ. **Ἀν. Κ. Ὁρλάνδου**, ἐνθ' ἀν. σ. 3.

5. **Α. Μουστοξόδου**, Ἑλληνομνήμων, σ. 677 ἐξ.

Εἰς τὸν ἄνω ὄροφον τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἀναγράφεται ἐν συμπιλήματι τὸ ὄνομα τοῦ Νικάνωρος μετὰ τῆς χρονολογίας 1573 καθ' ὃ ἔτος ἐγένετο ἡ εἰρημένη ἀνακαινίσις¹. Εἶχε δ' ἐν Ἀθήναις ἡ Μονὴ δύο Μετόχια, τὸ περὶ τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ὃν διατηρεῖ ἔτι, καὶ τὸ περὶ τὸν ναὸν τοῦ δόσιου Μελετίου ἐν Σεπολλίσι, μεταβληθέντα εἰς ἐνοριακὸν ναόν, κατὰ τὴν προέκτασιν τῆς πόλεως πρὸς τὸ προάστειον τῶν Σεπολλίων, ὅπου πιθανῶς καὶ κτήματα εἶχεν ἡ Μονή.

Τῇ 1 Ἰανουαρίου 1806 ἐπεσκέφθη τὴν Μονὴν ὁ Ἄγγλος τοπογράφος Λήκ (William Martin Leake, 1777--1860), περιγράφας αὐτὴν καὶ τοὺς περὶ αὐτὴν τόπους. Ἡ Μονὴ τοῦ δόσιου Μελετίου, λέγει, κεῖται ἐπὶ τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ ὄρους, ἧτις κατέρχεται εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Μουσπόλεως διὰ διαδοχικῶν καλλιεργημένων ἀγρῶν. Μὲ ἐλαχίστας ἐπιδιορθώσεις καὶ τεχνικὰς θελτιώσεις ἡ Μονὴ θὰ καθίστατο θελκτικὸν καταφύγιον. Τὰ οἰκοδομήματα εἶναι κεκαλυμμένα ὑπὸ κισσοῦ, πέριξ δὲ αὐτῶν πηγάζουσιν ἄφθονοι πηγαὶ ὑδάτων, κατερχομένων ἐκ τοῦ ὄρους καὶ σκιαζομένων ὑπὸ μεγάλων δαφνῶν πρὸς τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἐλαιῶνας καὶ τὰ δάση τῶν φηγοδένδρων, τῶν ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους, πλουτίζοντι δὲ αὐταὶ διὰ χλωρίδος καὶ μορφοῦται δι' αὐτῆς ὠραιστάτη ἀντίθεσις πρὸς τοὺς γυμνοὺς βράχους καὶ τὰ σκοτεινὰ δένδρα τῶν πεύκων τοῦ Κιθαιρώνος. Ἡ Μονὴ εἶναι καλῶς προικισμένη, ἐκτὸς δὲ τῶν σιτοφόρων ἐκτάσεων ἔχει ποιμίον ἐκ 3000 αἰγῶν καὶ προβάτων, ἐπὶ τῶν λόφων τῆς ὄσσκοντα. Ὁ ναὸς τῆς Μονῆς τοῦ δόσιου Μελετίου χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς, ὑποβαστάζεται δὲ ὑπὸ δύο ὀκταγώνων κιόνων ἐγχρώμου μαρμάρου, τὸ ὁποῖον, κατὰ τοὺς μοναχοὺς, ἐξήχθη ἐκ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ λόφου, οὐχὶ μακρὰν τῆς Μονῆς. Περαιτέρω ὁ Λήκ προσθέτει «ὅτι «ἐπειδὴ ἡ ἑλληνικὴ νηστεία (ἐννοεῖ τὴν πρὸ τῶν Χριστουγέννων) δὲν εἶχε λήξει, ἡ Μονὴ ἔστερεῖτο καλῶν τροφῶν, ἀλλ' ὁ Ἡγούμενος μόλις ἐφθασα ἔστειλεν ἕνα τῶν καλογήρων του πρὸς τοὺς βράχους, τοὺς πρὸ τῆς Μονῆς, ὅστις μὲ φωνήν, ἧτις θὰ ἐτίμα καὶ τὸν Μενέλαον («βοὴν ἀγαθὸς») ἐφώνησεν εἰς τὸν ποιμένα, εὐρισκόμενον εἰς ἀπόστασιν κάτω εἰς τὴν κοιλάδα νὰ στείλῃ ἕνα τῶν παχυτέρων ἀμνῶν». Ὁ Ἡγούμενος παρέσχεν εἰς τὸν ξένον ἐπισκέπτῃν πληροφορίας περὶ τῶν πέριξ τῆς Μονῆς τοποθεσιῶν καὶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, περιέγραψε δὲ αὐτὰς ὁ Λήκ λεπτομερέστατα,

1. **Κ. Κωνσταντινοπούλου**, ἐν' ἀν. σ. 59.61. **Ἄν. Κ. Ὀρλιάνδου**, ἐνθ' ἀν. σ. 7.
2. **Will. M. Leake**, ἐνθ' ἀν. II, 372.

ἐπὶ τῇ βάσει προσωπικῆς ἐπισκέψεως καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι τοπογραφικῶν καὶ ἱστορικῶν εἰδήσεων.

Κατὰ τὴν μεγάλην Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἡ Μονὴ ὑπέστη τὰ πάνδεινα παρὰ τῶν Τούρκων. Κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ πρώτου ἔτους τῆς Ἐπαναστάσεως οἱ Μανιάται καὶ ἄλλοι Πελοποννήσιοι, οἵτινες μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Τριπόλεως μετέβαινον εἰς δοθήθειαν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ὑπὸ τοὺς Ἠλίαν καὶ Κυριακούλην Μαυρομιχάλην καὶ τὸν Νικητάρην Σταματελλόπουλον συνεκρούσθησαν παρὰ τὴν Μονὴν μετὰ τῶν Τούρκων ὑπὸ τὸν Κιοσσὲ Μεχμέτ. Βραδύτερον δὲ ὁ Ὅμηρ πασᾶς τῆς Εὐβοίας δις ἐλεηλάτησε καὶ ἔκαψε τὴν Μονήν. Ἄλλὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἡ Μονὴ ἤρξατο καὶ πάλιν ἀνακτῶσα τὴν προτέραν τῆς ἀκμὴν, διὰ τῆς κτηματικῆς αὐτῆς περιουσίας. Κατὰ τὴν διάλυσιν δὲ πολλῶν Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1834) ἡ Μονὴ τοῦ ὁσίου Μελετίου διετηρήθη, διασώζουσα τὴν μεγάλην περιουσίαν αὐτῆς. Ἐλλείπει ὅμως μοναχῶν καὶ ἕνεκα τῶν ἀπαλοτριώσεων καὶ τῶν καταπατήσεων τῆς περιουσίας αὐτῆς, ἤρξατο παρακμάζουσα ἡ Μονή, ἐπὶ δὲ τοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν Προκοπίου α' (1874—1889) κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1883 ἡ Μονὴ συνεχωνεύθη μετὰ τῆς ἐν Σαλαμῖνι Μονῆς Φανερωμένης «διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν μοναχῶν καὶ τὴν ἀμάρτυρον διαχείρισιν τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας». Ἦτο δὲ καὶ τότε ἡ περιουσία τῆς Μονῆς σχετικῶς μεγάλη, διότι ἐκτὸς τῶν κτημάτων, ἐλαιοδένδρων καὶ δασῶν εἶχε ποίμνιον ἐκ 1500 αἰγῶν, 120 ἀγελάδας, 30 βόας ἀροτῆρας καὶ 100 ἵππους ἀλωνιστῆρας!

Ἐκτοτε δυστυχῶς ἡ Μονὴ τοῦ ὁσίου Μελετίου, ὡς Μετόχιον τῆς Μονῆς Φανερωμένης, μείνασα ἄνευ ἀμέσου ἐπιστασίας καὶ ἐγκαταλειφθεῖσα, εἰσῆλθεν εἰς στάδιον τελείου ἐξαφανισμοῦ. Ὁ θαυμάσιος αὐτῆς ναὸς διέτρεχε κίνδυνον καταρρεύσεως. Τὰ κελλῖα παρουσίαζον οἰκτρὸν θέαμα ἐρείπιων. Πλήρης νέκρωσις ἐπεκράτει ἐκεῖ ὅπου ἄλλοτε ἦνθησε καὶ ἤκμασεν ἀξιοθαύμαστος χριστιανικὴ ζωὴ, καταυγασθεῖσα ὑπὸ τῆς προσωπικότητος τοῦ ὁσίου Μελετίου. Πολλάκις ἐγένετο σκέψις μεταβολῆς τῆς ἐγκαταλελειμμένης Μονῆς εἰς Φθισιατρεῖον, ἕνεκα τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς τοποθεσίας καὶ τοῦ εὐκραεστάτου κλίματος, εἶχε δὲ προβεῖ εἰς σχετικὰς ἐνεργείας ὁ Δῆμος Πειραιῶς. Ὁ εὐσεβὴς λαός, συντρέχων εἰς αὐτὴν καὶ πανηγυρίζων ἐτησίως, τῇ 1 Σεπτεμβρίου, τὴν ζωηρῶς παρ' αὐτῷ διασωζομένην ἱεράν μνήμην τοῦ ὁσίου Μελετίου, ἐπόθει τὴν ἀνασύστασιν τῆς Μονῆς. Ἄλλ' ἡ ἀνασύστασις αὐτῆς καὶ

συντήρησις, ὡς αὐτοτελοῦς Μονῆς, παρουσίαζε πολλὰς δυσχερείας καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους καὶ διότι ἡ περιουσία αὐτῆς εἶχεν ἐξαφανισθεῖ.

Παρακάμφαντες, θείᾳ χάριτι, τὰς δυσχερείας ταύτας ἀπεφασίσαμεν τὴν ἀνασύστασιν τῆς Μονῆς καὶ προέβημεν εἰς τὰς σχετικὰς ἐνεργείας καὶ διατυπώσεις. Οὕτω δὲ τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1928 ἐδημοσιεύθη τὸ ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους Π. Διάταγμα, τῆς ἀνασυστάσεως τῆς Μονῆς, μεθ' ὃ ἐγκαταστήσαμεν ἐν αὐτῇ τοὺς πρῶτους μοναχοὺς τῆς νέας αὐτῆς περιόδου. Ἡ ἀναβίωσις τῆς ἀρχαίας καὶ ἐνδόξου Μονῆς, προῦξένησεν, ὡς ἦτο ἀκόλουθον, θαυτάτην, συγκίνησιν καὶ χαρὰν εἰς τὸν εὐσεβῆ λαόν, πολλῶ μᾶλλον ὅτι ἔκτοτε αὕτη ἀνακτᾷ τὴν πρώτην αὐτῆς φυσιογνωμίαν. Τὰ σαθρὰ καὶ μεταγενέστερα κτίσματα καταρρίπτονται, τὰ παλαιὰ ἀνακαθαίρονται καὶ ἀνακαινίζονται, ὁ ἱερός τῆς Μονῆς ναός, μικρὸν κατὰ μικρὸν, προσλαμβάνει τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ὄψιν, ἀντηχοῦσι δὲ καὶ πάλιν νυχθημερὸν δεήσεις πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὕμνωδαι ἐν τῷ καθαγιασθέντι ὑπὸ τοῦ ὄσιου Μελετίου ἱερῶ ἐκείνῳ χώρῳ.

Εἶθε ν' ἀκμάσῃ καὶ πνευματικῶς ἡ Μονὴ καὶ ἀναζωογονήσῃ τὰς σεβασμίας καὶ ἱεράς παραδόσεις τοῦ ὄσιου Μελετίου, νὰ ἐπανέλθῃ δὲ εἰς αὐτὴν ἢ ὑπ' αὐτοῦ κοθορισθεῖσα χριστιανικὴ ζωὴ, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας.